Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 48 (979) ГОД XIX 1 СНЕЖНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

ВАЎКАВЫСКІЯ АРТЫСТЫ

Урачыста і радасна адбывалася на Беласточчыне святкаванне 57-ай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. На заводах, на прадпрыемствах і ў розных установах прайшлі сходы і сустрэчы.

Асабліва ўрачыста адзначалі свята жыхары Бельска Падляшскага, Беластока, Гайнаўкі, Элка. Урачыстым сходам у гэтых мясцовасцях прыдалі блеск выступленні калектыву мастацкай самадзейнасці Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці. Калектыў прабываў у нас з 4 да 9 лістапада па запрашэнню ваяводскіх партыйных і культурных улад.

Па сутнасці ваўкавыскі калектыў складаецца як бы з трох калектываў: Народнага калектыву Ваўкавыскага цэментна-шыфернага аб'яднання „Перамога", танцавальнага калектыву Ваўкавыскага раённага Дома культуры і аркестра Ваўкавыскай дзіцячай музычнай школы. Усё гэта ствара адзін, можна сказаць, ансамбль песні і танца. Аднак, вядучае месца, бясспрэчна, належыцца народнаму хору „цэментнікаў".

Праграма, якую паказалі нам госці з Ваўкавышчыны, і багатая і разнастайная. Прыгожа гучэлі сучасныя і народныя песні беларускія і рускія, танцы ў выкананні чароўных дзяўчат і юнакоў, мелодыі аркестра.

За ўсё гэта, усюды дзе пабывалі, нашы госці атрымлівалі бурныя апладысменты не толькі ў сэнсе паўтарэння песні ці танца, але ў сэнсе часцейшых наведванняў нашай зямлі і найлепшых пажаданняў з нагоды вялікага свята.

Народны хор Ваўкавыскага цэментна-шыфернага аб'яднання „Перамога" вядомы ва ўсёй Беларусі, а нават за яе межамі. Мастацкім кіраўніком хору з'яўляецца Л. Кулакоўская, балетмайстрам А. Белабокі, а кіраўніком аркестра Л. Ліберман. Праграму вялі К. Гладышава і І. Гурскі.

Дарагіх беларускіх артыстаў усюды сардэчна прымалі: у Беластоку ў час канцэрту на ўрачыстым сходзе, прысвечаным гадавіне Вялікага Кастрычніка, у Бельску Падляшскім, у Элку і Гайнаўцы. У час канцэртаў у Гайнаўцы, як доказ прызнання, быў ім уручаны падарунак беластоцкага ваяводы, сучасны стэрэафанічны магнетафон.

*

Гледзячы мастацкія аматарскія калектывы, якія прыязджаюць да нас з Гродзеншчыны, паяўляецца пытанне: як гэта ў іх ёсць, што часта выглядаюць яны на прафесіяналаў. Бо, скажам, саліст Ваўкавыскага калектыву У. Кавальчук ці Т. Ткачук — гэта галасы і спосаб выканання песень не аматарскія. Падобна і ў танцавальнай групе.

Таямніца заключаецца ў тым, што ў нашых сяброў за мяжой добра вырашана справа падрыхтоўкі спецыялістаў для аматарскага мастацкага руху. У музычных школах рыхтуюць там не толькі музыкаў для філар-

(Працяг на стар. 4)

Сяргей Грыгарук са сваёй малодшай дачкой Аляй.

„Шафёр, памажы дзіцяці"

Калі Сяргей Грыгарук паяўляецца ў ваколіцах школы на вуліцах Белавежы, з розных бакоў чуваць дзіцячыя галасы:

— Дзень добры!

— Дзень добры!

— Дзень добры!

Не паспявае адказваць, а на душы прыемна: гэта ж яго пасажыры, добрыя знаёмыя, дзетвара.

Колькі ж гэта разоў ён іх падвозіў, гэтых пушчанскіх малышоў, аб'язджаючы штодзень свой участак лесу або кіруючыся ў Белавежу! Не мог прамінуць на лясной сцяжынцы ці палявой дарожцы малое з сумкай за плячыма, якое халодным асеннім ранкам крочыла ў школу.

—Ну, сядай, калега! — дзверкі шафёркі ветліва расчыняліся перад малым пасажырам.

Ускараскаўшыся на мяккае сядзенне, дзіця ўдзячным вокам кідала ў бок Сяргея, а той думкамі быў ужо там, дзе, ведаў, стаялі дзеці з іншай вёскі.

— Колькі разоў іх падвозіў? А хто яго палічыць, амаль штодзень. Дзеці ведаюць ужо маю машыну, ведаюць, што іх вазьму, вось і чакаюць, — гаворыць Сяргей Грыгарук. — Даведаліся, што збіраю купонікі, дык стараюцца іх мець, **у знак удзячнасці.** Але я ж мала вазіў іх так, без усялякіх купонаў! Вазіў жа не дзеля ўзнагароды, а таму, што хочацца аблегчыць малому дарогу ў школу, дапамагчы, як свайму ўласнаму. Зрэшты, усе ж дзеці нашы!

— Вось вы сёлета, — кажу, — прыслалі ў штаб акцыі больш дзвюх тысяч купонаў. Як вам удалося столькі сабраць?

— Гэта зусім не многа, — усміхаецца Сяргей. — Сёлета сабраў менш, чым у мінулыя гады. У гэтым годзе я ўпершыню ездзіў па пушчанскіх вёсках, прычым, толькі восем месяцаў. Тут менш дзяцей, ды і падвоз ужо больш арганізаваны. А вось у мінулым годзе я ездзіў па Сэйненскім павеце. Там у мяне была даўжэйшая траса і значна больш дзяцей чакала на дарозе. Тады я сабраў чатыры тысячы купонаў і заняў другое месца. Наогул, дзеці прывыклі, што іх заўсёды бяру, і чакалі кожную раніцу на тым самым месцы. Расказваў мне сябар, — працягвае Сяргей Грыгарук, — які таксама працуе шафёрам і ахвотна падвозіць дзяцей, што яму неяк давялося ехаць машынай іншага колеру па сваёй штодзённай дарозе, і тыя ж дзеці, не пазнаючы яго здалёк, нават не паднялі рук. Значыць, маюць яны ўжо „сваіх" шафёраў, сваіх сяброў.

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Беларуская кухня ў Беластоку ● Семяноўскае мора ● У Хантымансійску ● Са Скупава ў Аполе ● Азерскія ● Весткі з Васількова, Гайнаўкі, Нараўкі, Азяркa, Тапаркоў, Кожына, Грабаўца, Кляшчэляў, Ставішчаў, Белавежы і інш. ● Песня з рэпертуару „Чырвоных гітар": „Była to głupia miłość".

БОЛЬШ УВАГІ ДА НАРОДНАЙ ПЕСНІ

ДА КОНКУРСУ „БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-75"

У адным з раздзелаў статута БГКТ перад усімі членамі нашай арганізацыі пастаўлена заданне: **„старанна ахоўваць беларускі фальклор".** І гэта не выпадкова. Фальклор з'яўляецца адным з найкаштоўнейшых скарбаў беларускай нацыянальнай культуры, ён — адна з асноўных інспіруючых сілаў прафесіянальнага беларускага мастацтва ў мінулым і ў сучаснасці. А як вядома, пад назвай „фальклор" разумеецца сукупнасць самых разнастайных форм народнай мастацкай творчасці, г.зн. жывапіс, скульптура, музыка, танец, вусная творчасць і г.д. З гэтага мноства постацей народнага мастацтва затрымаем нашу ўвагу на беларускай песеннай народнай творчасці і глянем, як у адносінах да яе БГКТ выконвае свой статутовы абавязак.

Ахоўваць беларускую песенную народную творчасць абазначае збіраць яе і распаўсюджваць. На жаль, у гэтай галіне наша таварыства, гэта значыць, усе мы, павінны чырванець ад сораму за сваю бяздзейнасць і слабасць. На працягу 18 год існавання БГКТ і яго выдавецкай дзейнасці („Ніва", беларускія календары, розныя зборнікі) мы здолелі апублікаваць усяго толькі 480 песень, у тым ліку 170 з нотамі. Такім чынам, у сярэднім у год траплялa ў друк каля 28 твораў і сярод іх адно 10 з мелодыямі. Пры такім „тэмпе" працы, бэгэкатоўскі друк змог бы апублікаваць, напрыклад, зборы беларускіх песень М. Федароўскага (4171 тэкст і 1505 мелодый) толькі на працягу 150 гадоў сваее дзейнасці!.. Каментарый тут бадай непатрэбны, а вывад напрошваецца адзін — **трэба адвесці больш увагі і месца народнай песні ва ўсіх выдавецтвах БГКТ.** Пры гэтым неабходна клапаціцца пра тое, каб у друк траплялі творы, не скажоныя адвольнымі пераробкамі збіральнікаў, з перадачай дыялектных асаблівасцей мовы, з дадзенымі аб выканаўцы твора, месцы і часе запісу і надта істотная справа — з нотамі. Калі не споўнена хоць бы адно з гэтых патрабаванняў, такі за-

(Працяг на стар. 4)

У БЕЛАСТОЦКІМ ТЭАТРЫ

На гэтае пытанне адказвае літаратурны загадчык Дзяржаўнага драматычнага тэатра ў Беластоку **Лех Пятроўскі.**

— Сезон 1974/75 распачалі мы пастаноўкамі п'ес „Вызваленне" Станіслава Выспянскага, „Грэх" Стэфана Жаромскага і „Паліцыя" Славаміра Мрожка.

Рыхтуем да пастаноўкі п'есу польскага сучаснага паэта і праслаўленага ўжо драматурга Станіслава Грахавяка. Загаловак яе крыху экзатычны — „Окапі". Яна прадстаўляе сабой сучасны стыль у польскай драматургіі.

Каб сучаснасці супрацьпаставіць традыцыяналізм, у падрыхтоўцы знаходзіцца вядомая п'еса Фрэдры „Муж і жонка".

Замежную драматургію на нашай сцэне ў гэтым сезоне прадстаўляюць: п'еса рускага сучаснага драматурга Віктара Розава „Сітуацыя" і Аскара Уайда „Хлопец ад зорак". Драма Віктара Розава была ўжо пастаўлена катавіцкім тэатрам. Яна там карысталася вялікім поспехам у гледачоў і была высока ацэнена польскімі крытыкамі. Хочам, каб і жыхары Беласточчыны яе таксама ўбачылі.

П'есу „Хлопец ад зорак" перш за ўсё адрасуем школьнай моладзі. Гэта лірычная драма на адвечную тэму кахання. Мяркую, што дарослыя гледачы таксама ахвотна і з прыемнасцю будуць глядзець яе.

Хацелі б зноў вярнуцца мы да „Трыбунала" Андрэя Макаёнка. Ён карыстаўся ў нас асаблівым поспехам. Ды не толькі на Беласточчыне. На катавіцкім фестывалі савецкай драматургіі таксама. Мы вымушаны былі зняць часова яго з афіш, бо з нашага тэатра адыйшоў акцёр, які ў „Трыбунале" выконваў адну з галоўных роляў. Як толькі знойдзем каго іншага на яго месца, гэта камедыя зноў будзе цешыць нашых гледачоў. Такая магчымасць у нас якраз зарысоўваецца.

Думаем таксама аб п'есе „Студзень" Іардана Радзічкава. Гэта балгарскі сучасны драматург. Яго „Студзень" яшчэ не ставіўся польскімі тэатрамі.

У плане таксама „Скупы" Мальера і „Панна Юлія" Стрымберга.

І ўрэшце наша асноўная мара — пастаноўка ў Беластоку „Нябоскай камедыі" Зыгмунта Красінскага. Ці гэта нам удасца, сказаць не магу, бо гэта залежыць ад папаўнення нашага акцёрскага калектыву новымі сіламі.

З гэтага відаць, што Беластоцкі тэатр рыхтуе нам рэпертуар разнастайны і па зместу, а таксама па гістарычнаму і геаграфічнаму паходжанню.

Як і раней, у Беластоцкім тэатры будуць працаваць аж тры сцэны: вялікая, малая і перасовачная. Пастаянны філіял тэатра працуе ў Элку. Калектывы акцёраў ставяць таксама спектаклі ў Гайнаўцы, Белавежы, Нарве, Бельску, Боцьках, Бранску, Міхалове, Гарадку і Чорнай Беластоцкай, у Дуброве, Ружаным Стоку і Сухаволі.

Здараецца, што паасобныя спектаклі „купляюць" у тэатры некаторыя прадпрыемствы і ўстановы.

— Гэтая форма супрацоўніцтва з прадпрыемствамі і ўстановамі, — сцвярджае дырэктар Беластоцкага тэатра Браніслаў Орліч, — нам як найбольш адпавядае. Мы ахвотна паставім кожную п'есу, якая знаходзіцца ў нашым рэпертуары, у кожнай мясцовасці Беласточчыны, калі будуць там спрыяльныя дзеля гэтага ўмовы: адпаведная зала са сцэнай і столькі прыхільнікаў тэатра, каб было перад кім выступаць. Кожную заяўку на гастрольныя пастаноўкі заўсёды вітаем з задавальненнем.

— Якія п'есы прызначаеце вы для пастановак у павятовых мясцовасцях?

— Падзелу ніякага тут мы не ўводзім. Усё, што ставім на сцэне ў Беластоку, гатовы паказваць у кожнай іншай мясцовасці. (вр)

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

ЯКАЯ ЦАНА ЧАЛАВЕКА?

Паводле доказаў амерыканскага вучонага, арганічныя часткі, што складаюць цела чалавека, якое важыць 70 кг, маюць цану 5,6 долара. Звыш 60 прац. вагі чалавека займае вада, адну трэцюю займае тлушч і пратэіны, мінералы, якія ўваходзяць у склад шкілету і клетак, складаюць 5,7 прац. агульнай вагі чалавека. (ті)

Пацалунак з Дашай.

СІБІРСКІЯ БАЛАДЫ

Пакінуўшы будынак экспедыцыі, аб дзейнасці якой расказаў я ў папярэднім нумары „Нівы", натоўп пісьменнікаў рушыў у горад. Аказваецца, Горнапраўдзінск адзін з наймалодшых гарадоў Сібіры. Быў ён заснаваны ў 1965 годзе. Да таго моманту на месцы сённяшняга Горнапраўдзінска было ўсяго 60 мясцовых жыхароў. Зараз горад налічвае больш як 2,5 тыс. жыхароў. Сорак працэнтаў — гэта дзеці. У Горнапраўдзінску няма ўвогуле старых дамоў. Усё тут новае. Справа і злева прыгожыя аднапавярховыя і двухпавярховыя дамы. У дамах усе выгады, уключна з каналізацыяй і цёплай вадой. У горадзе пабудаваны стадыён, хакейны пляц і вялікая цяпліца, у якой растуць памідоры, гуркі і іншая гародніна. Нягледзячы на страшэнныя маразы, у горадзе расце 600 яблынь. Зрэшты, яблыні гэтыя непадобныя на нашы. Іх вышыня ўсяго каля 1 метра, але шырыня кароны метраў 5—6. Чаму тут такія дзіўныя яблыні?

Калі б былі высокія, напэўна змерзлі б зімой. Дзякуючы таму, што дрэвы нізкія, зімой засыпае іх снег. У снезе не пагражае ім мароз.

НА ВУЛІЦАХ ГОРНАПРАЎДЗІНСКА

У Горнапраўдзінску ёсць вялікі дом культуры „Геолаг" і папулярны калектыў мастацкай самадзейнасці. У мясцовай бібліятэцы больш чым 20.000 тамоў. У горадзе жывуць 3 кандыдаты навук і адзін доктар навук.

Падыходзім да гарадскога кафэ „Канёк-Гарбунок" і тут даведваемся, што некалькі год таму назад прыехала ў горад група савецкіх і замежных пісьменнікаў. Сярод іх быў таксама вядомы польскі паэт і перакладчык Ігар Сікірыцкі, які пераклаў на польскую мову слаўную казку Яршова „Канёк-Гарбунок". Пісьменнікі прыехалі тады, калі быў аб'яўлены конкурс на назву для новай кавярні. Сікірыцкі запрапанаваў, каб кавярню ў чэсць сібірскага пісьменніка Яршова назваць „Канёк-Гарбунок". Так і назвалі. Некаторыя жартуюць з гэтай назвы. Гавораць, што яна не вельмі ўданая, бо ў кавярні п'юць гарэлку і віно, а, як вядома, коні гарэлкі не любяць.

Ідзем па тратуарах, якія наогул не выступаюць у Польшчы. Тратуары ў Горнапраўдзінску зроблены з дошак. Зрэшты, падобныя выступаюць і ў іншых сібірскіх гарадах.

Уваходзім на панадворак мясцовага дзіцячага саду. І тут першы раз у жыцці падыходжу да кедра. Грамаднае дрэва, падобнае да нашых палявых расахатых сосен. Аднак іголкі ў кедра вельмі густыя і параўнаўча мяккія.

На пляцы дзіцячага саду многа зелені і нечаканасць — звярынец. У клетках зайцы, дзікія качкі, дзікія гусі і ўканцы велізарная мядзведзіца Маша. Адзін з пісьменнікаў неасцярожна падышоў да клеткі, і Маша бліскавічным рухам лапы хапае яго за рукаў. Ад яе кіпцюроў рвецца рукаў, рука, на шчасце, не кранута. Пісьменнік адскаквае. Удалося мне сфатаграфаваць мядзведзіцу, якая яшчэ не паспела схаваць лапу ў клетку.

20 крокаў далей новы атракцыён. Жанчына з абслугі дзіцячага саду трымае на шнурку трохмесячнае мядзведзяня, названае Дашай. Даша вядзе сябе, як дзіцё. Падбягае да людзей, хапае іх за пальцы, або жанчын за калені і стараецца ўсё ўссаць у рот. Аказваецца, што есць яна і хлеб, і цукеркі, і ягады. З апетытам п'е малако. Затрымліваецца каля мяне. Стараецца залезці мне на жывот. А калі я нахіліўся, шырокім мяккім языком лізнула мяне сардэчна па носе. Атрымаўся талковы пацалунак з мядзведзем. Першы, а можа і апошні ў жыцці.

Пакідаем дзіцячы сад і ідзем да дома культуры „Геолаг". Ля яго маленькая будачка ў стылі хаткі-церамка з рускіх казак. На будачцы напіс „Родничок". Уваходзім у сярэдзіну, а там б'е з каменняў струмень вады. Прабуем. Такая халодная, што коле ў зубы.

А 18,00 гадзіне сустрэча ў доме культуры. У зале каля 400 чалавек. Вядзе сустрэчу жанчына — прадстаўнік мясцовых улад. Віншуе ўсіх гасцей і публічна віншуе мяне ў сувязі з 30-годдзем Народнай Польшчы. Бурныя апладысменты. Прышлося ўстаць і раскланьвацца.

Выступаюць савецкія пісьменнікі, прадстаўнік Венгрыі, югаслаў. Пісьменнік з ГДР заспяваў пад акампаніямент гітары нямецкую песню.

Пасля банкета мы зноў на вуліцы. Ноч. Закончыўся яшчэ адзін незвычайны дзень. З гаворкамі і ціхімі песнямі ідзем на сваё судна. Бывай, Горнапраўдзінск!

Алесь Барскі

Niedziela 1.XII. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Hod. zwierz. 7.30 Kurs Rol. 8.05 Przyp. radz. 8.15 Now. w domu i zagr. 8.40 Bieg po zdr. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 Antena. 10.50 W misji specjalnej — film fab. radz. 12.20 Dziennik. 12.40 Z kamerą w Konopnicy. 12.55 Na wiślanej skarpie. 13.35 W starym kinie. 14.30 Dla dzieci. 15.10 Nie tylko dla pań. 15.35 Łódź — Warszawie — teletur. 16.50 Los. Toto-Lot. 17.10 Refleksje ob. 17.25 Postaw się — nie zastaw się. 18.10 Sport. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Bajka dla dor. 20.25 Puccini — film. wł. 21.30 Gwiazdy 7 stolic. 22.26 Sport.

Poniedziałek 2.XII. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Mech. rol. 15.50 Nurt — Nauki polit. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.30 Echo stad. Kur. Maz. 18.10 Mal. i rzeźba w karykat. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Szare na złote. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: J. Wawrzak „Patron dla bocznej ulicy" 21.10 100 górniczych dni. 21.50 Pop. mel. w wyk. R. Naruszewicza (trąbka). 22.15 Dziennik. 22.30 Oferty.

Wtorek 3.XII. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Mech. rol. 9.05 Arsen Lupin — film franc. 10.00 Dla szkół: (kl. II lic.) J. Słowacki „Kordian" odc. I; 11.05 (kl. VII—VIII) Wych. plast. Grafika. 11.40 Puccini — film. wł. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.10 Sylwetki X Muzy W. Hollender. 17.35 Studio Tel. Mł. 18.15 Kr. Warsz. i Maz. 18.35 Eureka. 19.00 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Arsen Lupin. 21.15 Sport. 21.25 Świat i Polska. 22.10 Claudio Villa w Warszawie. 22.40 Dziennik.

Środa 4.XII. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Mech. rol. 9.00 Dla szkół: (kl. VI) Fiz. Nacisk i ciśnienie. 10.00 Dzwony pana Mlacena — film fab. CSRS. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. metod. 13.25 Fiz. 15.50 Nurt — Psych. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Latający Holender. 17.10 Inf., Tow., Prop. 17.20 Los. Mał. Lot. 17.30 Hańba — film. dok. 18.00 Łobuz — film jugosł. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Węgiel — pr. dok. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Dzwony pana Mlacena — film fab. CSRS. 21.05 Sport. 21.15 Barburka 1974 — pr. rozr. 22.30 Dziennik.

Czwartek 5.XII. 6.30 Tech. Rol. Wskazówki 7.00 Fiz. 8.25 Ostatnia etiuda — film fab. USA. 10.00 Dla szkół: (kl. II lic.) J. pol. J. Słowacki „Kordian" odc. II; 11.05 (kl. VII—VIII) Radio. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Chem. 15.05 Mat. dla nauczycieli. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran z bratkiem. 17.40 Występ zesp. Asocjacja HAGAW. 18.00 Kr. Warsz. i Maz. 18.20 Anatomia sukcesu. 19.00 Test — Sł. Ekon. 19.15 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Ostatnia etiuda — film fab. USA. 21.55 Sport. 22.05 Czym żyje świat. 22.35 Dziennik.

Piątek 6.XII. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Chem. 7.35 Minął dzień — film fab. radz. 9.00 Dla szkół: (kl. III) Barburkowe święto; 10.00 (kl. VI) W Tatrach; 11.05 (kl. VII) Wych. ob. Współodpowiedzialność. 11.35 Dla nauczycieli: Wych. ob. Zadania i zasady org. pracy. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Hod. zwierz. 15.50 Nurt — Filozof. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.15 Turyst. i wyp. 17.40 Propozycje. 18.05 Por. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Królewski Kurhan. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: G. Morcinek — Pokład Joanny. 21.45 Panorama. 22.25 Sport. 22.35 Spotkanie z Anitą Dymszówną. 23.05 Dziennik.

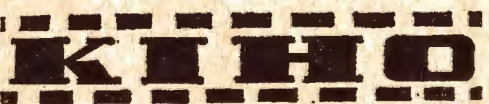
Sobota 7.XII. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Hod. zwierz. 9.00 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o czł. Budowa i czynności układu oddech. 9.30 Bariera wspomnień — film fab. rum. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Geog. Życie gosp. Kuby. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.15 Upr. rośl. 14.50 Pr. dnia. 14.55 Pr. I prop. 15.10 Red. Szk. zapowiada. 15.20 Kr. Warsz. i Maz. 15.40 Inf. Wyd. 16.00 Dziennik. 16.10 Dla dzieci. 16.35 Przewodnik Mł. Turysty. 17.20 Vera Cruz. 17.45 Śpiewa Bogna Sokorska. 18.00 Światłoczuły not. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Trzej niewinni — film fab. CSRS. 21.50 Dziennik. 22.10 Sport. 22.25 Pr. rozr.

Piątek 29.XI — 13.55 Pr. dnia. 16.15 Film anim. 16.50 Film dla dzieci. 17.30 Hokej. CSKA — Dynamo (Moskwa). 20.15 Pr. estradowy.

Sobota 30.XI — 7.00 Pr. dnia. 10.00 Balet. 12.00 Hokej. Spartak — Skrzydła Rad. 14.15 Piosenka — 74. 15.00 Defilada wojskowa. Trans. z Tadżykistanu. 16.15 Filmy anim. 16.45 W świecie zwierząt. 17.40 Film fab. 21.00 Sala tańców.

Niedziela 1.XII — 7.00 Pr. dnia. 11.30 Film fab. 14.20 Spektakl. 14.45 Panorama międzynar. 15.30 Filmy anim. 16.15 Klub film. 17.30 Wieczór autor. R. Gamzatowa. Trans. z Sali Kolumn. 20.30 Boks.

Białowieża Nikt nie chciał umierać — radz. 3—4. Pójdziesz ponad sadem — pol. 5—6. Wspaniałe słowo wolność — radz. 7—8.

Czyże Ned Kelly — USA. Piekło i niebo — pol. 4—8.

Dubicze Cerkiewne Co ważne w życiu — czes. Powrót na miejsce wypadku — jug. 4—8.

Gródek Łobuz — franc. 7—8.

Kleszczele Nagrody i odznaczenia — pol. 3—4. Wielki łup gangu Olsena — duń. 5—6. Milion za Laurę — pol. 7—8.

Michałowo Tragedia Makbeta — angl. 3—4. Królowe Dzikiego Zachodu — franc. 5—6. Chłopi — pol. I i II cz. 7—8.

Mielnik Michał Strogow — Kurier carski — bułg. 4. Helga — RFN 7—8.

Milejczyce Wydra pana Grahama — ang. 3—4. Życie dla miłości — węg. 5—6. Zapis zbrodni — pol. 7—8.

Narew Pippi w kraju Taka-Tuka — szwedz. I pozdrawiam jaskółki — czes. 4—8.

Narewka Echa dawno minionych dni — radz. Bułeczka — pol. 4—8.

Nurzec Orzeł w klatce — jug. 3—4. Jak rozpętałem II wojnę światową — pol. cz. I i II. 5—8.

Orla Nie drażnić cioci Leontyny — franc. Wielka, większa, największa — pol. 4—8.

Rajsk Nocny kowboj — USA, Wspomnienia z przeszłości — RFN 4—8.

Suchowola — Nie można żyć we troje — USA. Wycieczka w nieznane — pol. 4—8.

B.Z.Graf. zam. 3170 O-3

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 191

* ❊ *

Вось гэты верш
пішу я аб нічым
без тэмы рыфмы
і без зместу
не раз я чуў
як ты ў цішы
без слоў
і без мелодыі спявала
і слухаў я і сэрца напаўняў той
песняй
што песняй не была ніколі
дык значыць
можна цешыцца з нічога
калі шчаслівы мы
калі ў сэрцы ружа
дык можам цешыцца як дзеці
і у бяссэнсе бачыць сэнс
трам там там там
трам там там там

Алесь Барскі

Дэбют

ПЯТРО КІРЫЗЮК

Пятро Кірызюк нарадзіўся ў вёсцы Крываціцы ў 1955 годзе. Вучыўся ў пачатковай школе ў Моры. Цяпер ён вучыцца ў беларускім ліцэі ў Гайнаўцы. Належыць да гуртка маладых аўтараў і карэспандэнтаў пры гайнаўскім аддзеле БГКТ. Першыя творы пачаў пісаць на мове свайго дзяцінства.

ЗУБ ЧАСУ

Зуб часу
скрывіў
твар...
— у бель
голоў
прыбраў
пуд похороны.
Выломаў
зубы
— очы
осушыў
і запустыў
дымом.
Тіело
посыпаў
попэлом.

* ❊ *

Зуб
часу
скрыўдыў
чоловека.
Зоставіў
шкелет
його існованія;
— засеяў страх
і веру
в...

Пятро Кірызюк

ХАТА І ДОМ

Пражыла гадоў багата
З смаляных бярвенняў хата,
З саламянаю страхой.
Адбылося шмат здарэнняў,
Не адно ўжо пакаленне
Тут закончыла век свой.
Не кранулі хату войны,
Адышоў час неспакойны,
Мір ступіў зноў на парог.
У старыннай вёскі сцены
Завіталі перамены
З новых гарадскіх дарог.
Ля хаціны нечакана
Павярховы рос, цагляны,
Гарадскі прыгожы дом.
Хата скромная, вядома,
Ля паверхавага дома
Учарашнім жыла днём.
І прахожым, як іронія,
Здаўся на гіганта фоне
Хаты той мізэрны ўзор.
А чуллівыя сяляне
Хаты хуткае ўміранне
Дому ставяць у дакор.

Віктар Швед

РЫЦАР

Самотны рыцар у даль адпраўляецца,
У бязмежны свет на кані белым,
Сталь серабрыцца, на грудзях палае,
У руках шчыт гарыць сонцам спелым.

Рыцар шчасця сабе шукае ў далях,
На зямлі багатай і... нязнанай.
Рыцар славу шукае ў бою хвалях,
У хвалях гарачага змагання.

У шумным свеце ёсць шчасце, ёсць
і слава,
Ёсць вораг і сябар, сон ля кургана,
Ёсць граль святы і ў салонах забава,
Ёсць і смерць, што прыйдзе нечакана.

Яшчэ святы Юрый шле благаслаўленне,
Яшчэ гарыць зброя, шчыт мільгае,
Аж гіне рыцар, быццам ліст асенні.
Ці знойдзе шчасце, славу? Ох, не знаем.

Юрка Баена

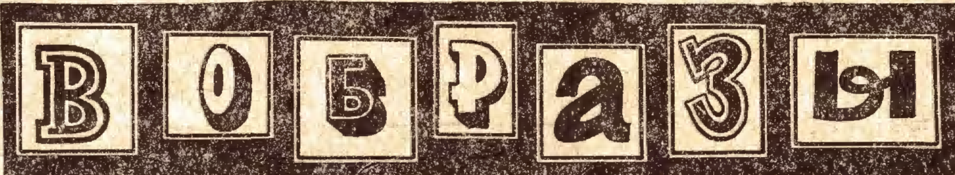
З візітам — гродзенцы

МАЁ ДЗЯЦІНСТВА

Снягі замяталі дамы
аж да стрэх.
Чорна-белыя ёлкі
стагналі начамі.
Ды раптоўна аднекуль
даносіўся стрэл,
і сабакі ў вёсцы
брахаць пачыналі.
Падыходзіла мама
тады да вакна
(Кожны гук быў
для сэрца
балючай трывогай)
і стаяла, стаяла
адна да відна,
і прасіла збавення
ад немцаў у бога.
І не спалася нам
каля печкі часамі:
— Хто гэта страляе?
Толькі мама ў адказ
нам махала рукой
ці казала праз слёзы:
— Іх бог пакарае.
Асвятлялі пажары
ў хаце куткі.
Іншы раз нават кулі
на печ заляталі
ці даносіўся крык:
— Уцякайце, браткі! !
Гэта немцы кагосьці
ўжо каталі.
Не салодкаю казкай
дзяцінства было.
Ваявалі з фашыстамі,
з холадам, голадам.
І цяпер пад страхой
яшчэ тое вясло,
што на моцнай
лабаціне
немца расколата.

У. Васько

Плакала
згубіўшы дарогу
над цяжкай доляй
Чалавека

думала
што дурнейшым
заўсёды лягчэй

але гэта
не была абсалютная
праўда
абсалютнай няма.

———

Пасцель белая
сцены белыя
белыя дзверы

Чалавек

піць піць піць
просяць Губы.
чаму якраз Я?

———

Не магу не магу
больш ніколі
чакай чакай
яшчэ раз

лягчэй

не я не хачу
ўміраць.

———

Збудую новы Дзень
без ночы
з бурштыновымі вокнамі
глянь такі прыгожы
Месяц і Зоркі...

———

Збудую новае Жыццё
без плачу клопатаў
бяды і голаду!

———

Закінула мяшок на плечы
та-а-а-кі цяжкі
сіл мала
— яшчэ раз закінуць...

Ірэна Баравік

Непахісны закон

* ❊ *

Спакойным сном дзіцячым
калыскай ўкалысаны
плывеш ты у бяскрэсны
у свет жыцця й людзей
захлынешся ў будучым
каханнем і нянавісцю
без гора стрэнеш шчасце
і гора без надзей

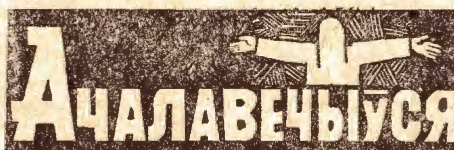
* ❊ *

Гады ідуць няспынна
гады йдуць без агляды
вясёлы смех юнацтва
іроніяй прагучыць
і снегам заірдзяцца
завеяныя скроні
і час маршчын баразнамі
твар густа збаразніць

* ❊ *

Замоўкнеш як спявак ты
замоўкнеш абяссілены
праравецца існавання
працяжны твой напеў
і забярэш з сабою
усё чым жыў — у цемрадзь
усё тое што зрабіў ты
усё то — што не паспеў.

Кастусь Бандарук

Спачатку пастараўся знайсці работу.

Быў гэта дурны занятак продажам білетаў на канцэрты паўгарадскога спявацка-танцорскага калектыву жыццёвых банкрутаў. Цэлым гешэфтам кіраваў непапраўны плацёжнік аліментаў, які — у безграшоўе — яўна хадзіў нанач да жонкі лірычнага барытона і п'яніцы. Барытону было ўсё роўна, а нават лепей — тады піў да раніцы ў забягалаўцы „Сонейка".

Кумпястыя спявачкі і танцоркі грызліся за невядома што, аж дзіўна слухаць і глядзець было; каб сабака пачуў іх гутаркі, дык засмяяўся б, сеўшы на хвасце. Яны мелі надзею выйсці замуж! І сварыліся за тое, у якой будзе багацейшае вяселле. Вясковыя, апранутыя паводле прыварашаўскай моды ды густу. Сапраўды выходзілі замуж, да таго ж артысткамі, якія па-арыстакратычнаму прысвяцілі свой талент мужу і дзецям.

На іх месцы з'яўляліся новыя.

Урэшце — не вытрываў таго балагану ды згідзіўся: знайшоў работу грузчыка скрыняў у гандлёвай фірме. Брыгада, у якой працаваў, развозіла тавары па мястэчках Беласточчыны... Навучыўся піць спірт і запіваць яго малаком, а таксама шчыпаць за кульшы тоўстых буфетчыц. У Беластоку наняў пакой, зарабляў.

Канчаткова пакінуў загноеную гаспадарку з бацькамі на ёй.

Добра.

Аднойчы, цэлым ган'ём у галавастай „Шкодзе": ляснуліся аб вярбу — за Мілейчыцамі. Выхаплены з шафёркі дыяблам, вырыў яму ў полі — паблізу Навасёлкаў. Выратаваўшы розум з балота, разгледзеўся і прысягнуў быць пісарам (ад імпэту ногі параскінула і нагавіцы падраліся на швах). Жах было глядзець на сяброў, з пакрыўленымі мордамі і пакілбашанымі рукамі, у якіх, здавалася, яшчэ трымаюць шклянкі...

Пісарам стаў за палову грошай, якія меў у брыгадзе. У дырэкцыі якраз шукалі ахвярнага казла, на дурноту якога можна б узвальваць недахопы, і маглі б даць больш — але ён не дамагаўся, яны не прапанавалі... Прывязалі яго да пасады намесніка кіраўніка (з тытулам: пане кіраўнік). Дырэкцыйныя бадзягі падсунулі яму напарфумаваную беларучку, з якой

(Працяг на стар. 5)

Ваўкавыскія артысты

(Працяг са стар. 1)

моніі, але і на аматарскія сцэны. Многія з іх, як, напрыклад, дырыжор ваўкавыскага хору, з'яўляюцца кіраўнікамі культурных пляцовак. Зрэшты, у гэтым калектыве ёсць намнога больш такіх прыкладаў. У савецкіх сяброў спецыяльна для аматарскага руху (улічваючы яго спецыфіку) рыхтуюць музыкантаў, харэографаў і спевакоў. І ў гэтым заключаецца таямніца яшчэ аднаго — прыгожага, пажаданага сімбіёза простых аматараў спявання і танца і спецыялістаў, якія з'яўляюцца асновай высокай мастацкасці.

Гэтаму варта павучыцца нашым кіраўнікам мастацкага аматарскага руху.

А. Карпюк
фота аўтара

Крытыка не памагае

У ліпені г.г. „Ніва" пісала аб клопатах чаромхаўскіх чыгуначнікаў. У 43(974) нумары быў адказ гайнаўскага ПЗГС.

Што змянілася ў Чаромсе ад часу надрукавання крытычнай інфармацыі? Нічога. У крамах як была пустэча, так і засталася. Некалькі гадоў працаваў я ў раёне. Пабываў не ў адной вёсцы Беласточчыны. І смела магу сказаць, што ў нехаторых вёсках (напрыклад, Бандары ў Беластоцкім павеце) усяго ёсць удосталь. Тут можна купіць дзіцячую вопратку і абутак. Тут ёсць жаночая і мужчынская бялізна (магчыма не заўсёды бывае, аднак часцей, як у Чаромсе). А гэта ж такая самая вёска, як іншыя. Мне здаецца, што гэта залежыць толькі ад людзей. Адзін працуе па-гаспадарску, а другі — абы дзень да вечара. І таму так маем. Вось другая справа. Гайнаўскія гандлёўцы пішуць, што кляшчэлеўскі ГС атрымлівае найбольш мяса і мясных вырабаў з каўбаснай гайнаўскага ПЗГС (30% усёй прадукцыі). На забеспячэнне жыхароў Чаромхі кляшчэлеўскі ГС прызначае больш 50 працэнтаў агульнай масы мяса і мясных вырабаў. Тады дзе гэта ўсё дзенецца? А мо мы таго не бачым, замала заглядаем у краму? Магчыма і так. Вось пакажу дзіўны прыклад з мясной секцыі чаромхаўскага

(Працяг на стар. 7)

Больш увагі да народнай песні

(Працяг са стар. 1)

піс траціць сваю навуковую і практычную вартасць.

А аб практычнай каштоўнасці збірання і публікацыі народных песень у дзейнасці БГКТ мы таксама не павінны забываць. Бо, збіраючы і публікуючы беларускія народныя песні Беласточчыны, па-першае, выхоўваем у асяроддзі беларускай меншасці высакароднае пачуццё пашаны да сваіх культурных традыцый, абуджаем у ім жаданне і патрэбу працягваць і развіваць гэтую самую каштоўную форму мастацкай творчасці; па-другое, дастаўляем самадзейным калектывам і індывідуальным спевакам багаты рэпертуар, актуальнасць і мастацкая вартасць якога ніколі не праміне.

Дарэчы не будзе лішнім прыпомніць, што беларускі працоўны народ у сваіх песнях спрадвечна выказваў асноўныя прынцыпы этыкі. І калі зірнуць хоць бы павярхоўна на іх змест з пункту гледжання прадстаўленай сукупнасці нормаў паводзін чалавека ў грамадстве, дык адразу кідаецца ў вочы факт, што ў аснове кожнай народнай песні ляжыць маральная ацэнка і норма, якая павінна рэгуляваць паводзіны кожнага чалавека, а таксама адносіны паміж паасобнымі людзьмі і грамадскімі групамі паводле універсальных прынцыпаў гуманітарызму і любві да чалавека. Гэтыя народныя этычныя нормы складваліся на працягу стагоддзяў на незлічоных прыкладах са штодзённага жыцця і тое ж жыццё праверыла іх правільнасць на стольніх жа прыкладах.

Ужо нават песенныя памяншальна-ласкальныя формы: „матулька", „айчулька", „сыночак", „донечка", „сястронка", „брацік", „дзеверык", „бабулька", „куманёчак", „кумачка", „суседачка", „людочкі" з'яўляюцца зусім не знешняй формай далікатнасцей, яны прасякнуты глыбокім пачуццём ушанавання чалавека і выразам культуры адносін. Колькі б часу не патраціць, усё ж немагчыма знайсці аніводнай песні, дзе б пахвалялася зладзейства, прысваенне чужой маёмасці, прага ўзбагаціцца чужым коштам, рознае махлярства, а калі і ўпамінаюцца гэтыя адмоўныя грамадскія з'явы, дык толькі дзеля іх асуджэння, крытыкі і асмяяння. Чалавек працавіты, дбайны, сумленны, сціплы і шчыры — вось народны ідэал. Услаўленне вернасці, чуласці, маральнай чысціні, памяркоўнасці, любві да сям'і і дбайнасці пра ўсіх яе членаў і ў той жа час бескампраміснае асуджэнне здрады, пралюбадзейства, сварлівасці, тыраніі, валакіцтва, п'янства і разгулу — гэта вядучыя матывы народных песенных твораў. У іх героі любяць свой родны кут, ніколі не спяшаюцца ў „чужую старонку", а апынуўшыся ў ёй, на крылах ляцяць пад родную страху.

Не меншую, чым маральную, маюць народныя песні і мастацкую каштоўнасць.

З году ў год у песенных конкурсах БГКТ беларускія народныя песні Беласточчыны займаюць больш значнае месца. Вось хоць бы на цэнтральным аглядзе „Беларуская песня-72" сярод 36 выкананых песень было каля 15 фальклорных твораў, а ў сёлетнім „Песня-74" на 64 праспяваныя песні 23 былі фальклорныя. Больш-менш падобны быў удзел мясцовых народных песень і на павятовых аглядах. Не скажам, што гэта надта мала, але такі стан нас не можа задаволіць. Ужо для конкурсу „Песня-74" зусім правільна былі ўстаноўлены дзве раўназначныя катэгорыі ацэнкі: для сучаснай песні і для фальклорнай песні. Гэтае ж правіла застаецца ў моцы і ў будучым конкурсе „Беларуская песня-75". Таму ўсе мы і перш за ўсё самі ўдзельнікі конкурсу павінны паклапаціцца, каб і колькасць і мастацкая вартасць выкананых на ім беларускіх народных песень з розных куткоў Беласточчыны ўзрасла і ні ў чым не ўступала сучаснай беларускай песні.

Мікалай Гайдук

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА XXVIII

Феміністычная тэматыка і лірыка кахання. З вершаў аб уласным каханні сёння разгледзім тыя вершы паэта, у якіх на першым плане знаходзіцца яна — дзяўчына, аб'ект пачуццяў паэта, а яго ўласнае я як бы ўступае месца яе постаці.

Адным з найбольш эмацыянальных вершаў з аналізаванага цыкла трэба лічыць твор „Больш за ўсё на свеце жадаю я". Верш гэты адносіцца да лірыкі ўяўленняў. Гэта значыць, што дамінуе ў ім не тое, што ў жыцці паэта з'яўляецца рэальнасцю, рэчаіснасцю, а тое, што знаходзіцца ў сферы ўяўленняў і пажаданняў. Чаго прагне Багдановіч у гэтым вершы? Праяўляецца ў ім найбольш чалавечая, найбольш эмацыянальная прага мець уласнае дзіця. Зразумела, што рэалізацыю гэтага імкнення бачыць паэт у сямейнай сувязі з той жанчынай, якую кахае, з Аняй. У гэтым вершы культ дзіцяці злучаецца ў адну цэласць з культам жанчыны. Дзіця, у разуменні паэта, павінна быць фізічным і духоўным прадаўжэннем маці. Нават імя маці павінна перайсці да дзіцяці.

Больш за ўсё на свеце жадаю я,
Каб у мяне быў свой дзіцёнак —
Маленькая дачушка-немаўляшка,
Аня Максімаўна,
Такая прыгожанькая,
Цёпленькая, мокранькая,
З чорнымі валосікамі і броўкамі,
З цёмнакарымі вочкамі,
А ручкі, як перацягнуты ніткамі.
Зусім такая, як Вы,
Калі вы былі маленькай дзяўчынкай".

У гэтым, здавалася б, празаічным вершы як жа многа ўнутранай паэзіі, глыбокага лірызму, цёплага, чалавечага пачуцця. Так, гэты твор напісаны не рукой, а сэрцам.

Арыгінальны па сваёй задуме верш „Вы так часта пазіралі ў люстру". У творы паэт выкарыстоўвае даволі тыповую для дзяўчат схільнасць заглядвацца ў люстэрка. Твор канчаецца рэфлексіяй-дэкларацыяй, у якой паэт сцвярджае, што з люстра вобраз дзяўчыны згіне, але ў яго сэрцы будзе жыць вечна.

Тры апошнія вершы цыкла „Муар двума колерамі", „Ці ведаеце Вы, цёмнавокая пані" і „Цёмнавокая пані, канец!" былі напісаны, праўдападобна, у перыяд крызіснага стану кахання Багдановіча. Як вядома, пачуццё да прыгожай Анны Кукуевай не прывяло да станоўчага выніку. Дзяўчына мела многіх паклоннікаў, Багдановіч быў для яе толькі адным сярод іншых. Не, не зразумела і не ацаніла глыбіні і прыгажосці парыву паэта Багдановіча. А ён не мог, аднак, адразу заглушыць акорд найпрыгажэйшай струны свайго сэрца. Напісаў яшчэ тры вышэй названыя вершы, якія былі формай развітання з капрызнай дзяўчынай і формай развітання з сваёй прыгожай, наіўнай ілюзіяй аб шчасці, аб сужонстве, аб сям'і, аб дзецях.

Першы з гэтых трох вершаў „Муар двума колерамі" канчаецца як жа вымоўнымі словамі:

„У сэрцы — боль:
Ніколі
З душою Вашай так не сальецца
Мая душа.
Канец".

Не менш адназначныя два астатнія вершы „Ці ведаеце Вы, цёмнавокая пані" і „Цёмнавокая пані, канец!". Калі ў папярэдніх вершах была выразная паэтызацыя кахання да Ані, ідэалізацыя, а нават фетышызацыя яго, калі Аню прадстаўляў паэт, як нешта адзінае, непаўторнае, вечнае, як нешта, што будзе заўсёды і не праміне ніколі, дык у гэтых вершах аўтар сцвярджае, што „ніколі" і „заўсёды" — гэта быць можа найбольш недарэчныя словы ў чалавечай мове. У першым з іх гаворыць, што існуюць на свеце розныя прыгажосці і кожнай з іх можа захапіцца чалавечае сэрца. Ёсць многа „агнёў і кожным з іх заваражаны" — пясняр. Яшчэ мацней гэтая ідэя падкрэслена ў апошнім вершы цыкла.

„Цёмнавокая пані, канец!
Ёсць, накшталт Вашых цёмных вачэй,
Зоры цёмныя, што неўнарок
Загараюцца ў змроку начэй.
. . . .
Цёмнавокая пані, сябе
Я на гэтым агні не спалю:
Шмат на свеце ёсць розных агнёў,
Усе яны вабяць душу маю."

Так ці інакш, вершы Багдановіча аб каханні — гэта не толькі адно з найпрыгажэйшых дасягненняў у лірыцы паэта, але і адна з найлепшых старонак у беларускай паэзіі наогул.

„Ніва" № 48 (979) 1 снежня 1974 г. 4 стар.

Пачатак на стар. 1

СЯБАР ДЗЯЦЕЙ

Дзеці, хоць пераважна не гавораць аб гэтым, вельмі ўдзячны сваім сябрам-шафёрам за добрае сэрца. Аб „сваім шафёру" дзядзьку Сяргею часта расказваюць і бацькам, і сябрам па класе, і настаўнікам. І ўсе яго добра ведаюць, і ўсе ўдзячны за малышоў. Здарылася нават раз Грыгаруку, што неяк пад свята маці аднаго хлопца выйшла на дарогу разам з сынам, а калі Сяргей затрымаў машыну, падала яму кошык румяных яблыкаў са словамі:

— Сардэчнае дзякуй вам ад мяне і ад сына.

Прыемна было Грыгаруку пачуць гэтыя словы. Прыемна гэта чуць і нам, і арганізатарам акцыі — Таварыству сяброў дзяцей. Сяргей Грыгарук здабыў у Белавежы новых сяброў, добрых знаёмых, а ў акцыі „Шафёр, памажы дзіцяці" заняў трэцяе месца і атрымаў ганаровае званне „Сябар дзяцей!"

Прыйшла чарговая сумная восень з мокрай непагаддзю. Нямала яшчэ дзяцей адмервае ў дождж і ў снег, у вецер і ў мароз кожную раніцу свае тры-чатыры кіламетры да школы. Можа, і вам давядзецца сустрэць іх на дарозе. Затрымайцеся, запрасіце пагрэцца ў машыне і давязіце на месца. А калі ўручаць вам купонікі са словамі „Дзякую Табе, шафёр", захавайце іх. У гэтым годзе таксама будзе аб'яўлена такая ж акцыя. Пройдзе навучальны год, зноў будуць узнагароды, падзякі. Але самай высокай узнагародай для ўсіх нас будуць, напэўна, удзячныя ўсмешкі на здаровых дзіцячых тварыках.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

СЫМОН МАНДРЫЦКІ

Некаторыя сяляне, апрача таго, што працуюць на гаспадарцы, навучыліся нейкаму рамяству і адначасова выконваюць дзве прафесіі. Сымон Мандрыцкі з Каянкі, што ў Сямяціцкім павеце, апрача апрацоўкі зямлі, займаецца вырабам сталяркі. Мае ён свой багаты варштат і робіць у ім вокны, дзверы і г.д. Запатрабаванне на столяраў велізарнае, але неяк маладыя людзі не вучацца гэтаму рамяству. А яно ж заўсёды высока цанілася. Цяпер столяр на вёсцы, як кажуць, на вагу золата, бо надта многа гаспадароў будуецца і многа яшчэ будзе будавацца.

Сымон Мандрыцкі таксама любіць паляванне. І магчыма таму ён наняўся ў стражнікі Варшаўскага паляўнічага гуртка „Бэкас", для якога тут якраз прыдзелена паляўнічая тэрыторыя.

М. Хмялеўскі
Фота **В. Рудчыка**

Ці ведаеце што...

...найбольш ашчаднымі з'яўляюцца жыхары Беластоцкага павету — сабралі яны на кніжкі СОП 239 мільёнаў злотых, затым жыхары Сямяціцкага павету — 191 млн злотых, Бельскага павету — 144 млн злотых і Гайнаўскага павету — 141 млн злотых. (ця)

(Працяг са стар. 3)

Ачалавечыўся

не ведалі, што рабіць: палохала аліментамі!

Схапіўся за цэр, бы мядзведзь за цэбар мёду: адбылося вяселле — з аздобнай выпіўкай, з далікатным грубіянствам, з тостамі, з віншаваннямі-пажаданнямі, з фатаграфаваннем, з узвялічваннем і таму падобнымі глупствамі. Яна — пасля — стагнала, але засталася задаволеная, быццам квактуха знойдзеным зернем. Набіла яго адзін раз, назаўтра... Хутка перастаў смярдзець ёй.

Калі прызвычаіўся да панскай работы і лёгкага хлеба, зрабіўся гаваркім і заводзіў модныя гутаркі аб тым, што калі за такія мізэрныя грошы працаваць у дырэкцыі ўсё жыццё, дык лепш ужо зямлю ўгнойваць ды на гаспадарцы мільёны капіцыць. Ён, вядома, губляў меру і верашчаў, што аплаціцца б яму стаць мужыком ды жонка ў яго надта ж далікатненькая, гарадская жанчына-жанчыначка, не хоча стаць бабаю і таму мільёны мусіць чорт на хвасце панесці! Зусім не заўважаў, як смяяліся з яго...

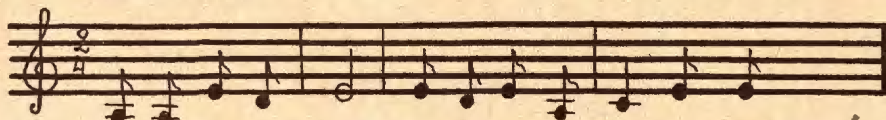
Нарэшце ачалавечыўся: пісар, муж гарадской жонкі, чалавек, якому ўсяго даволі.

Пастараўся.

Сакрат Яновіч

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

СЯМЕЙНАЯ

Ой, вый-ду за сад, Ой, вый-ду за сад: быс-тры

ду-най ко - лы - шэ.

Ой, выйду за сад,
Ой, выйду за сад:
Быстры дунай колышэ,
Дэсь мой братічок,
Дэсь мой родненькі
До мэнэ лісты пішэ.
Ой, одна пішэ,
Ой, одна пішэ,
А друге высылае:

„Чом ты, сэстронко,
Чом ты, родная,
У мэнэ нэ бываеш?
Чом ты, сэстронко,
Чом ты, мілая,
У мэнэ нэ бываеш?

. . . .

Ад Феадосії Маліш, 1900 года нараджэння, вёска Тыневічы Вялікія Гайнаўскага павету, запісаў 24 верасня 1974 года Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

ЗАПАВЕТ

І падаў снег. І белым вершам астры ўпісалі памяць жывых над прахам небыцця. І цені сэрцаў у вопратках мясцовых кулінамі, бы вербы, тулуца пры грабах.

Падкошаныя пні. Галіны рук сплялі-ся ў знак пашаны. І толькі вуснаў два апошнія лісткі малітваю дрыжаць ў асеннім ветры.

Сканала сонца. Раптам. Нечакана. І дзень, ўжо вырваны з календара, сам злёг у труну. І ноч-ўдава, бы павуцінем смерці, накрыла магільнік загібам цалуну.

У мроку тым, густым ад паху успамінаў, духмяным дымам ўзношанай мальбы, снуюцца душы добрых і паганых, і толькі на агарках свечак аганькі хістаюцца туды-сюды ў паклоне.

І цішыня ў вушах гудзе трубою.

Здаецца, што вось-вось перад табою развярзнецца зямля, і мерцвякі, хрустаючы касцямі, натоўпам выйдуць глянуць на жывых.

І наўкруга ўсё падзе ніц прад імі. Пад вопраткамі сэрцы ажывуць. І страх іх сціхміціць, сціене кіпцюрамі, вырве з іх праўду, змусіць шчыра біць.

Бо суд ідзе, сатлеўшых, па-над тымі, што, у целе будучы, усё ж гнілі. Смертны натоўп, хрустаючы касцямі, як час няўмольны, упярод брыдзе. Успыхнулі рэшткі свечак аганькамі, каб шлях асвятліць белай грамадзе.

І кулакі самі у грудзі б'юць. Мая віна. Мая віна прад вамі.

І вурдулакам дзесьці пёс завыў. Дзесь гукнула сава. У напоры ветру тапалёвы хор заенчыў прывітанне.

Пярэдні тут парушыў сківаці бязмоўнай. Скрыгат зубоў тучыць нямым папрокам. Дном пекла пачарнелі ямы вачэй.

І кулакі самі у грудзі б'юць. Бо ёсць грахі, якіх не выбачаюць.

Мая віна. Мая віна прад вамі. Бо вас няма, а словы мусяць жыць, мовы, якой мяне на гэты свет віталі. Той мовы, якою з светам развітаца найлягчэй.

Мая віна. І шчыра б'юся ў грудзі, што выпаўню апошні ваш завет.

На добры лёс дзяцей. На тое, каб і мне ў свой час зямелька родная цяжарам не была. На тое, каб калісь сваім прылегчы з вамі.

Ларс

СЯБРЫ „НІВЫ“

ЛЮБА СЭВЭРЫН

Гэты кіёск стаіць амаль у цэнтры мястэчка. Тут заўсёды людна. Кожны дзень многа асоб прыпыняецца каля кіёска, каб купіць газету, часопіс, кніжку. Ён вабіць высокай культурай абслугоўвання.

Гаспадыня кіёска №150 у Гарадку Беластоцкага павету Люба Сэврын працуе васемнаццаць гадоў і паспела добра вывучыць попыт сваіх пакупнікоў. Вельмі добра распаўсюджвае газеты і часопісы. Прадае яна каля 150 экземпляраў беларускага тыднёвіка „Ніва“, 160 экземпляраў „Газеты Беластоцкай“ (у летнім сезоне нават 260), 175 экземпляраў „Пшыяцюлкі“, 60 экземпляраў „Новай Всі“, па больш як дваццаць экземпляраў „Гаспадыні“ і „Дзенніка Людовага“. Шмат у яе прэсы на рускай мове. Ёсць „Праўда“, „Савецкі Саюз“, „Кракадзіл“ і іншыя. Пастаянных пакупнікоў прэсы мае яна звыш ста. У месяц прадае ў сярэднім тавараў на 70-90 тысяч злотых. Асабліва высокіх поспехаў у гандлёвай справе дабілася ў мінулым і гэтым годзе. Дырэкцыя прадпрыемства „Рух“ у Беластоку высока цэніць яе працу.

Варта дадаць, што Люба Сэврын пераняла вопыт ад маці, з якой яшчэ тры гады таму назад працавала разам, аж да яе пенсіі. Памятае яшчэ яна, як пятнаццаць год таму назад не толькі прадавалі, але і самі прывозілі ў мяшках розныя тавары і прэсу з Беластока.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

„ЧЫГУНАЧНІК“

Вядомай стала на Гайнаўшчыне нараўкаўская футбольная каманда „Чыгуначнік“. Сёлета яна сыграла футбольныя матчы і перамагла каманды „Чыгуначнік“ з Чаромхі (2:1) і „Арол“ з Кляшчэляў (9:2). Унічыю закончыўся матч з футбольнай камандай „Дуб“ з Навасадаў (5:5). Футбалісты з Нараўкі сыграюць яшчэ матч з „Пушчай II“ з Гайнаўкі.

„Чыгуначнік“ выступае ў складзе: Вецлаў Стульгіс (варатар), Ян Краснапольскі, Віталі Лісоўскі, Барыс Кабац, Чэслаў Стульгіс, Уладзімір Пракапчук, Раман Грыц, Уладзімір Бароўскі (капітан каманды), Грыша Шыпуль, Міраслаў Янюк і Міраслаў Мілош.

Варта дадаць, што нараўкаўскім футбалістам вялікую дапамогу аказваюць мясцовыя ўлады. Спартсмены маюць новыя прыгожыя касцюмы, абутак для ігры ў футбол, рознае спартыўнае аснашчэнне. Сёлета атрымалі яны ў карыстанне раздзявальню, умывальню, уборную, пакойчык, прыстасаваны для перахоўвання розных спартыўных прылад і прадметаў.

Пра тое, каб футбалісты мелі добрыя ўмовы для трэніровак, а таксама пра сродкі транспарту асабліва клапоціцца начальнік гміны Уладзімір Гацкевіч, начальнік чыгуначнага вакзала і старшыня ЛЗС Павел Леўша, мясцовыя трэнеры Збігнеў Грудзінскі і Уладзімір Краснапольскі.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

ВЯСКОВЫЯ БІЯГРАФІІ

УЛАДЗІМІР ГРЫКА

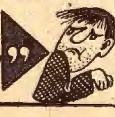
Не кожны мог атрымаць адукацыю, стаць лекарам, інжынерам або насіць афіцэрскія зоркі. У сялянскай сям'і, з якой паходзіць Уладзімір Грыка, не было на гэта сродкаў. Ды і ў санацыйнай Польшчы ў гэтых справах не малое значэнне мела нацыянальная прыналежнасць.

Вёска Леановічы прывязала яго да бацькоўскай гаспадаркі. У час гітлераўскай акупацыі быў вывезены на працу ў III рэйх. Працаваў, як многія беларускія хлопцы, у катаржных умовах. Нараз думаў аб уцёках. Не было аднак гэта лёгка здзейсніць у чужым краі, сярод варожых людзей. Таму пасля вызвалення Чырвонай Арміяй пастанавіў адпомсціць ворагу за панявераку. Уступіў у армію-вызваліцельку і ў яе радах дабіваў фашысцкага звера.

Пасля заканчэння вайны быў дэмабілізаваны і вярнуўся ў родныя Леановічы. Неўзабаве абзавёўся ўласнай сям'ёй. Выхаваў трое дзяцей. Найстарэйшы сын Мікалай працуе ў Горнай Сілезіі, дачка Валянціна ў ведамстве ЦРС на Беласточчыне, а наймалодшы, таксама Уладзімір, астаўся на гаспадарцы.

Сёння Уладзімір — старэйшы працуе на тарфяным прадпрыемстве „Імпар“. Атрымаў правы качагара катлоў высокага ціску. З'яўляецца дысцыплінаваным і сумленным працаўніком. Цэніць яго начальства і любіць супрацоўнікі. Прафесіянальную працу спалучае з працай на гаспадарцы. І тут дабіваецца добрых вынікаў. На месцы жыхарства — паслужлівы і добры сусед. З'яўляецца членам ПАРП і ЗБоВіД. (мг)

Толькі скнара і лянівы Не выпісвае „Нівы“

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

УЛАДЗІМІР САЕВІЧ

Добрым і працавітым гаспадаром з'яўляецца Уладзімір Саевіч, жыхар вёскі Вілюкі Гайнаўскага павету. Вядзе ён 12-гектаравую гаспадарку і спецыялізуецца ў вырошчванні збожжавых культур і бульбы.

Уладзімір Саевіч сёлета прадаў дзяржаве каля 5 тон збожжа і крыху больш бульбы. Ён вядомы раслінавод у гміне Дубічы Царкоўныя.

Вілюкоўскі селянін мае сваё ўласныя сельскагаспадарчыя машыны, але карыстаецца і „кулковымі“ машынамі, асабліва калі не паспявае ў час воркі і пасяўной.

Вопытны гаспадар У. Саевіч падсявае шмат мінеральных угнаенняў і часта раіцца з аграномам па агратэхнічных справах. (ця)

Сустрэча з пісьменнікам

Карыстаючыся з нагоды, што па запрашэнню Саюза польскіх пісьменнікаў прабывала ў Польшчы дэлегацыя савецкіх пісьменнікаў, прэзідыум варшаўскага аддзела БГКТ 3 лістапада г.г. наладзіў сустрэчу з адным з членаў гэтай дэлегацыі — Уладзімірам Разумневічам.

Дзіцячы пісьменнік — Уладзімір Разумневіч — з'яўляецца сакратаром парткома і членам праўлення маскоўскай пісьменніцкай арганізацыі. Ён беларус.

Падчас сустрэчы Ул. Разумневіч расказаў аб сабе і сваёй творчасці. Яго бацька Лук'ян Разумневіч паходзіць з былой Сувальскай губерні, з вёскі Лобна-Агароднікі. Бацька пісьменніка ў бежанстве ў час першай сусветнай вайны апынуўся над Волгай, у Вялікую Айчынную вайну геройскі загінуў пад Ржэвам.

Уладзімір Разумневіч — празаік. Аднак пісаў у мінулым таксама і вершы. Па просьбе прысутных прачытаў ён некалькі сваіх вершаў і адказаў на шматлікія пытанні. **В. Ш.**

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-ГОДДЗЮ ПНР

АЛЯКСАНДР КУБАЕЎСКІ

Удзельнік сёлетняга цэнтральнага агляду БГКТ Аляксандр Кубаеўскі з Орлі Беластоцкага павету.

Фота А. Карпюка.

§ Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Н. прыараў да свайго поля некалькі баразнаў зямлі, якая дагэтуль знаходзілася ў карыстанні Б. Тады Б. звярнуўся ў суд і атрымаў рашэнне, якое абавязвала Н. вярнуць занараную паласу зямлі. У той жа час Н. падаў у суд, каб разграніччыў зямлю (у павятовым упраўленні не дайшло да паразумення). Суд разграніччыў зямлю суседзяў так, што прызнаў Н. усю зямлю, якую ён зараў. Паўсталі два супярэчныя рашэнні. Якім спосабам могуць быць яны выкананы?

АДКАЗ: Калі б справа аб звароце заaранай паласы зямлі не была правамоцнай, напрыклад, справа ў выніку скаргі Н. знаходзілася ў ваяводскім судзе, то гэты суд змяніў бы рашэнне павятовага суда і аддаліў бы іск Б. Калі ж гэта рашэнне было правамоцным, то Н. астаецца толькі магчымасць патрабаваць ад суда пазбаўлення гэтага рашэння выканальнасці. Калі Н. гэтага не зробіць, Б. можа накіраваць справу да судовага выканаўцы, які будзе змушаны рашэнне выканаць незалежна ад таго, што ёсць супярэчнае з ім рашэнне аб разграніччэнні.

С Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка"!

Сябравала я з Валікам са сваёй вёскі яшчэ з дзіцячых год. Пасля Валік мяне цалаваў і казаў, што кахае. Я яму таксама прызнавалася ў каханні. Тады здавалася, што толькі ён мне падабаецца, што больш нікога не магла б я так кахаць. Але аднойчы прыехала ў нашу вёску група хлопцаў будаваць дарогу, і адзін з іх мне вельмі спадабаўся. Калі ў нас была забава, ён танцаваў са мной, а потым правёў дамоў. З тых пор мне часта наведваў дома, мы доўга ўвечары сядзелі. Да Валіка пачала я дрэнна адносіцца і шукала толькі прычыны, каб з ім пасварыцца. Валік зразумеў, у чым справа, і перастаў да мяне прыходзіць. А мой новы хлопец, Коля, абяцаў нават са мной ажаніцца, калі мне будзе 18 год. Але калі закончылася праца на дарозе, хлопцы паехалі. Паехаў разам з імі і Коля. Куды — не ведаю. Ад тае пары прайшло ўжо тры месяцы, а ніякай весткі ад Колі няма. Сумна мне цяпер адной; не ведаю, ці вернецца ён яшчэ да мяне, ці не спадзявацца ўжо на яго і нейк уладжваць справы з Валікам? Парай, „Сэрцайка"!

Галіна з Бельшчыны

Галіна! Калі столькі часу Коля не адазваўся, дык няма чаго ўжо на яго спадзявацца. Пачуцці, пэўна, скончыліся разам з работай. Ты так мала яго ведала, а так сур'ёзна паверыла яго словам ды абяцанкам. А Валіка не трэба было ўжо так адразу ад сябе адганяць. Ты ж гаворыш, што вельмі яго кахала. Куды ж тады падзеліся гэтыя пачуцці і ці вярнуліся ізноў, калі забракла Колі? Калі так, старайся быць для Валіка мілай, сімпатычнай. Мо і вернецца, калі надалей кахае. Чаго ж каханне не прабачыць?

„Сэрцайка"

Этнаграфічнае акенца

Колішні свіран у вёсцы Альша, павет Дуброва Беластоцкая.

Фота М. Гайдука.

Куток практычных ведаў

З капусты

Хаця ўраджай гароднiны ў гэтым годзе не ўдаўся, то ўсё ж капусты не бракуе. Таму варта як найбольш выкарыстаць яе ў якасці каштоўнай крыніцы вітаміна С у асенне-зімовы перыяд.

Апошнія доследы лекараў выказалі, што сок з кіслай капусты лечыць нават язву жалудка! У Амерыцы быў праведзен вопыт: 65 хворым давалі рэгулярна на працягу трох тыдняў гэты сок. 62 асобы выздаравелі. Англійскія дактары сцвярджаюць, што капуста знішчае бактэрыі, пакольні мае шмат вітаміна С, а вітамін B_1, які знаходзіцца ў сырой капусце, вельмі добра ўплывае на нервовую сістэму чалавека. Яны адкрылі таксама, што капуста абніжае ўзровень цукру ў крыві, аб чым неабходна памятаць хворым цукровай хваробай.

Найлепш падаваць капусту сырую, тады не шкодзіць яна ніякаму арганізму. Аднак, вядома, што ў нашай кухні пануе якраз тая „нездаровая" капуста, тушаная, з тлушчам, з мясам, з грыбамі і вострымі прыправамі. Дык сёння падаем два рэцэпты: адзін для здароўя, другі — для смакошаў.

САЛАТ З КАПУСТЫ І ЯБЛЫКАЎ

На палову невялікага качана капусты ўзяць 2 кісла-салодкія яблыкі, 1 цыбуліну, соль, крыху цукру і сцертага на тарцы мускатнага арэха, лімонны сок з паловы лімона, лыжку алею.

Ачышчаную капусту і цыбулю пашаткаваць вельмі дробна, пасаліць, патаўчы крыху ў місцы і пакінуць так на 10 мінут. Пасля гэтага дадаць цёртыя на бурачаннай тарцы абабраныя яблыкі, прыправы; спырснуць лімонным сокам, размяшаць з алеем, пасыпаць зялёнай пятрушкай.

ГАЛУБЦЫ З КАЎБАСОЙ

На 8-12 лістоў капусты ўзяць 30 дэкаў каўбасы, 3 лыжкі рысу, 2 лыжкі тлушчу, адну цыбуліну, соль, перац, 2 лыжкі таматнага канцэнтрату, крыху цукру.

Лісцё капусты абварыць 5 мінут, зрэзаць тоўстую „жылку" ў сярэдзіне. Каўбасу без скуркі прапусціць праз мясарубку. Цыбулю дробна нарэзаць, крыху падсмажыць на тлушчы. Дадаць сухі рыс, прыправы і ўсё разам падсмажыць. Тады дадаць каўбасу і таксама хвілінку смажыць. Астуджаны фарш загортваць у лісцё капусты. Галубцы палажыць у каструлю, падліць крыху вады, дадаць тлушч і таматны канцэнтрат і тушыць каля паўгадзіны. Падаваць з бульбай.

Гаспадыня

ВАСІЛЬ БЫКАЎ

ПАСТКА

Наўкола стаяла сонная глухая цішыня. Недзе ўбаку, відаць, на дарозе, прафыркатала машына, ды, пэўна, з перадавой, данеслася некалькі далёкіх вурклатлівых кулямётных чэргаў. Але, — дзіўная справа! — у гэтай цішыні не было спакою, яна здавалася напоўненай жахамі пачвараў, якія толькі да часу стаіліся, зніклі, падрыхтаваліся да новага, яшчэ больш жудаснага. Навучаны ўсім, што нядаўна з ім сталася, лейтэнант чакаў ужо самага найгоршага — канца, падрыхтаваў сябе да яго і толькі хацеў, каб ён настаў хутчэй і без вялікіх пакут.

А колькі разоў на вайне мінала яго пагібель, нават і тады, калі надзеі на жыццё ўжо не было. Гэта спакваля прывучыла яго да падсвядомай думкі, што самае жахлівае абыдзе, што ён уцалее. Увогуле тое дапамагала, ён перастаў асабліва засцерагаць сябе, болей дбаў пра людзей і пра справу, і смерць мінала яго. Так было ў кожнай бойцы, у кожнай, самай безнадзейнай сітуацыі. Але вось, здаецца, напаткала кашчавая і яго. І ўчапілася моцна.

Апанаваны дрыготкаю і наплывам сумных, клейкіх, як смала, думак, ён не адразу звярнуў увагу на новыя гукі, што нарадзіліся ў дрымотнай цішыні ночы. Спачатку яму здалося, што гэта размова недзе там, на дарозе, затым ён адчуў у ёй нешта дужа знаёмае, сваё, не немецкае. Гэта адразу ўстрывожыла. Клімчанка выцяг шыю, услухаўся — здалося, быццам дзесьці, далёка-далёка, гаварыла радыё. Так калісьці да вайны было ў іх лагерах, калі пад выхадны ён, чырвонаармеец кулямётнае роты, стаяў вартавым на самым далёкім пасту — складзе ГСМ, а ў сталовай крyцілі карціну. Далёкія, ледзьве данесеныя ноччу гукі чалавечай гаворкі прабіваліся ў кузаў гэтай машыны. Клімчанка заціў дыханне, што было магчымасці ўслухаўся і неўзабаве ад таго, што ўчуў, яго пранізаў жах.

Далёка, на перадавой, гаварыў дынамік.

Абапіраючыся аб настылае жалеза падлогі, Клімчанка рынуўся да дзвярэй. Тупы шырокі боль у баку адразу змусіў яго скрывіцца, заціць дыханне, але ён дацягнуўся да цьмянай шчыліны ў парозе і абмёр. Дынамік гучаў з пераменнай гучнасцю, то затухаючы, то раптам выразна даносячы словы. Што яны былі рускімі, лейтэнант не сумняваўся, хоць спачатку не зразумеў сэнсу ніводнага. Ён зноў заціў дыханне і тады пачуў — слаба, квела, але ўсё ж непапраўна выразна:

— ...чырвонаармеец Круглоў, малодшы сяржант Агапіцін, яфрэйтар Цёмушкін...

Яны пералічвалі яго аўтаматчыкаў.

Ён усхапіўся на каленях, выцягнуўшы над галавой рукі, грукнуў імі ў дзверы, — жалеза гучна бухнула, — і ён з усяе сілы пачаў малаціць па ім і крычаць:

— Вы, сволачы, што вы робіце?! Што вы робіце! Эй, вы! Што робіце! Адчыніце! Адчыніце зараз жа! Не маеце права!

Але знадворку было па-ранейшаму ціха, нiхто не азваўся ў адказ, — здавалася, нiхто яго тут і не чуў.

— Адчыніце! Не маеце права! Што вы робіце, звяр'ё! Фашысты! Гады!

Ён біў і біў у дзверы, да адзервяненія ў кулаках. Ад натугі з патыліцы зноў пайшла кроў, але Клімчанку ўжо не шкада было жыцця — перад найвялікшаю несправядлівасцю ў жахлівай сударзе зайшлося ягонае сэрца.

— Адчыніце! Адчыніце!

Не спыняючы стукаць, ён пачуў, — нібы хтосьці з'явіўся там, знадворку; тады ён загрукаў і закрычаў мацней — бязладнае, задыханае, абразлівае — і ў хвіліну аслабелай знямогі пачуў:

— Шыссен будзм дзелайт!

— Ага! Шыссен! Чорт з вамі! Страляйце! Страляйце, сволачы!

Знадворку заварушыліся, прыцішана загаманілі, — пэўна раіліся. Дынамік удалечы ўсё гучаў, але задыханы Клімчанка ў кароткія прыпынкі сваё барацьбы не мог разабраць нічога — так моцна стукала ў грудзях сэрца і білася ў скронях кроў. Ён толькі пачуў стрэлы там, на перадавой, — у адказ на прапаганду доўгія і кароткія чэргі „Дзегцярова". Гэта абнадзеіла яго, акрыліла, і ён загрукаў мацней.

— Сволачы! Гады! Што робіце! Адчыніце! Не маеце права! Давай Чарнова сюды!

Ён і сам разумеў, што гэтыя словы яго — марныя, што аб якім там праве можна гаварыць з гэтымі людаедамі, але ён прагнуў пратэставаць, бо не мог зрабіць нічога іншага. І ён біў і біў кулакамі, біў здаровым сцягном, каленямі, незвычайнае душэўнае напружанне з нейкага запасу надало яму сілы. Часам знадворку здосна гыркалі немцы, пэўна, вартавыя; ён чакаў і — чорт іх бяры — гатовы быў прыняць іх чаргу праз дзверы, — гэта яго не спыняла. Уся яго істота бунтавалася, пратэставала, змагалася.

Колькі мінула часу ў той барацьбе — ён не заўважыў.

Урэшце ён знясілеў, крык яго стаў хрыплы і нямоглы, кулакі да крыві разбіліся аб жалеза дзвярэй і апухлі. Ён не заўважыў, як у яго будцы-кузаве развіднела, шэрая імгла расступілася і на падлогу з акенца лягла пляма нясмелага ранішняга святла: ярчэй заблішчала пад дзвярыма шчыліна. Ён усё біў і не чуў, як знадворак ажываў гамонкай новых людзей. Наўкола затупацелі крокі, аднекуль прыехала і спынілася машына, і вось ля яго вуха шчоўкнуў замок-засоўка. Гэта было нечакана, дзверы расчыніліся, і ён ледзьве не вываліўся з кузава.

Тады ён ураз ацiх. На двары быў задуменны вільготны ранак, стыла ў тумане голае вецце алешын, кудысьці на корм пранеслася стайка верабёў. У дзвярах сталі і глядзелі на яго два немцы — адзін у касцы і з аўтаматам упоперак грудзей, другі проставалосы, у мундзірчыку, без шыняля. За імі перад гэтай жа машынай тоўпілася і яшчэ па-рознаму апранутыя і розныя па ўзросту немцы, якія аднолькава прыцішы, з цікаўнасцю на тварах, як на якое дзіва, глядзелі на яго. Але ён не ба-

ТРЫБУНА чытачоў

Сябру Віктару Рудчыку

Прывітанне, Віктар Рудчык!
Гонар свой табе, галубчык,
Ад душы шле Дзядзька Квас,
У „Ніву“ што пісаў не раз.
Ён даведаўся спадцішка,
Што ў цябе, сябра, ёсць кніжка,
Нат цікава, хоць не груба,
Тая, што ўрушыла Люба —
Люба спец са спецаў тых,
Што абноўлое святых,
Што находзіць із Квасоў,
Плоць і кроў беларусоў.
Вось калі прыбудзь, брацішку,
Захапіўшы гэту кніжку,
Да нас у вёску Каласы,
Дзе ад век жывуць Квасы.
Дзядзька Квас у нас гасціння,
Як і ўсе з яго радзіны,
Не паскупіцца літроўкі
Віна Зелена — зуброўкі.
На закусачку ў Кваса
Будзе рэдзька, хрэн, каўбаса,
Рыба, сала, агурочкі,
Марынаваны грыбочкі,
Аўсяны кісель, салата —
А но чым багата хата.
Узнімеце з ім першы тост
За БГКТ і „Нівы“ рост,
За дружбу ўсіх народаў
На час незлічоных годаў,
Сябра! Не лічыся з часам,
Пазнаёмся з Дзядзькам Квасам,

Мужычко аднак — не пан,
Квас як квас — то ж не шампан.

Міхась Красоўскі
Малынка

* * *

Не вырвеш ужо, вецер,
травкі,
што гнулася пад цяжарам
твайго подыху,
што ранкам расы
кроплю піла,
а ўдзень у сонцы
гарачым купалась,
што ў ясную ноч
шукала сваёй зоркі.
Не знайшла...
Сумна халоднай ночкай
аднаму на пустыні —
— праўда, вецер?

Юрка Панасюк

чыў нікога — яго позірк толькі матляуўся па гэтай варожай людской мешаніне і спыніўся на прыціхлай постаці Чарнова. Трохі непадобны на ўчарашняга, халодны і стрыманы, у вырсокай афіцэрскай фуражцы і падпярэзаным шынялі, ён стаяў зводдаль, ля ўвахода ў зямлянку і, зябка засунуўшы рукі ў кішэні, пазіраў на яго. Ля яго пераступалі з нагі на нагу яшчэ два афіцэры — той, учарашні, высокі, у абшытых скураю брыджах, і нізенькі, вяртлявы чалавечак з чорным каўняром шыняля і ў пілотцы.

Клімчанка ўсё гэта ўхапіў адным позіркам, маўклівая паўза працягвалася не болей як дзве-тры секунды — зараз жа ён скочыў з дзвярэй і кінуўся да Чарнова.

Вядома, яго схапілі за рукі, скруцілі, заламалі іх за спіну, тузанулі. Ён спрабаваў ірванучца, выкруціцца, толькі намаганні яго не здолелі праціснуць учэпістей сіле дваіх. Тады ён зноў закрычаў:

— Звяр'ё! Пусціце. Свалата фашысцкая! І ты — гітлераўскі прыхваст. Сволач! Ублюдак!

Чарноў неяк шматзначна выцягнуў з кішэняў рукі і спакойна ступіў да машыны. Бліжнія салдаты расступіліся, а ён, несучы ў сваіх ужо проста сцюдзёных вачах нейкі намер, падыйшоў да Клімчанкі і два разы выцяў яго — па правай і левай шчацэ. Лейтэнант ірвануўся, закрычаў, але яго моцна трымалі. Тады з замутнелым ад біссілля розумам ён ускінуў нагою і ледзьве не выцяў у жывот гэтага чалавека. Той аднак ухіліўся.

— Абшнайдэн кнопфе!* — кінуў ён некаму з салдат і адышоў на тры крокі назад.

* Зрэзаць гузікі (ням.).

(Працяг будзе).

У гонар Кастрычніка

6 лістапада на чыгуначных прадпрыемствах Чаромхі адбыліся сходы, прысвечаныя 57-ай гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі. З дакладам выступалі члены вузлавога камітэта партыі. Напрыклад, на станцыі выступіў тав. Мікалай Гарадкевіч — кіраўнік мясцовага дома культуры. Усе прысутныя з увагай выслухалі яго даклад.

Увечары, у доме культуры чыгуначнікаў адбылося ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае гэтай гадавіне. У мастацкай частцы выступілі вучні чаромхаўскай школы, а потым прысутныя паглядзелі савецкі мастацкі фільм.

Мацейка

* * *

10 лістапада ў памяшканні варшаўскага аддзела БГКТ адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны 57-ай гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі.

З дакладам аб значэнні кастрычніцкіх падзей выступіў др А. Баршчэўскі. В. Швед расказаў аб удзеле ў Кастрычніцкай рэвалюцыі палякаў і беларусаў з Беласточчыны. Прачытаў ён таксама свой верш, прысвечаны Якубу Мартынюку, былому матросу з „Аўроры“.

Галіна Зыгадла прадэкламавала верш Ул. Маякоўскага „Стихи о советском паспорте“, а Язэп Валюкевіч — урывак з паэмы Ул. Маякоўскага „Во весь голос“ і верш А. Жарава „Письмо за океан“.

В. Ш.

На „трапны нумар“

Было гэта ў Саколцы 15 кастрычніка ўпоўдзень: ішлі трое, спяшаліся на поезд. Ішлі сцежкай уздоўж чыгункі на станцыю. І вось затрымаў іх працаўнік службы аховы чыгункі і патрабаваў дакументаў. Двайх — жанчыну і мужчыну адпусціў, а да трэцяга прычапіўся, як смала, і пакараў мандатам. Калі той пачаў пытацца, чаму тых дваіх не пакараў, міліцыянер засмяяўся і прыгразіў, што заплаціць яшчэ болы, калі будзе многа гаварыць.

Калі ўжо аштрафаваны чалавек сядзеў у сваім вагоне, прыкмеціў, што многа людзей пераходзіла чыгуначны пуць у забароненым месцы, што дзесяткі пасажыраў ішлі гэтай няшчаснай сцежкай. Ніхто іх не чапаў, і той міліцыянер нават у гэты бок не глядзеў.

Гэта выходзіць, што спамянуты працаўнік СОК-у любіць „іграць“ у свой нейкі таямнічы таталізатар і яго трапныя нумары — далейшыя незнаёмыя пасажыры, бо знаёмыя туды не пападаюць.

П. Дубовіч

ТРЭБА ПАДЛАДЗІЦЬ

Добра ехаць ладнай жвіровай ці асфальтнай дарогай. Тады лёгка весці машыну. А як ехаць дарогай, на якой адны ямы? Трэба добра глядзець, каб не разбіць машыну.

З Орлі ў Бельск Падляшскі вядзе брукаваная дарога. Была яна забрукавана ўжо даўно. На ёй павыбіваліся ямы, якія не былі азнакаваны. Ямы потым былі заліты смалой. Але ўсё роўна па гэтай дарозе цяжка ехаць, а асабліва веласіпедам ці матацыклам. Трасе, што аж страх. А з боку таксама цяжка ехаць. Там адны ямы. Добра было б, каб гэтыя ямы засыпалі пяском, а брук залілі асфальтам. Няўжо ў Бельскім паведзе не могуць зрабіць такіх дарог, як у Гайнаўскім? Там ўжо жвіровыя або асфальтныя.

Васіль Асеннік

Ці ж не сорам?

Вясною моладзь Трывежы задумала весела правесці летні сезон. Пабудавалі валейбольную пляцоўку, арганізавалі дзве валейбольныя дружыны, атрымалі ў Гайнаўцы сетку. Летам разыграны быў тут не адзін матч, і было прыемна.

Прыйшла дажджлівая восень, і маладыя іграць перасталі, але ніхто з іх не дадумаўся зняць са слупкоў сетку. Вісіць, бедная, над апусцеўшай пляцоўкай, вецер яе шастае, дождж мочыць, нікому яна цяпер не патрэбная.

Ці не сорам вам, маладыя з Трывежы?

Раса

(Працяг са стар. 4)

Крытыка не памагае

ВДТ. Прывезлі тавар (у 13 гадз. 30 мін. У 14,00 адкрываецца крама). Стаю ў чарзе. Аднак у 14 гадзін не пачынаецца продаж. Калі я папытаўся — чаму, нейкі прадстаўнік кляшчэлеўскага ГС адказаў: прымаюць тавар! А колькі яго было? 15 кг белага сальцэсона, некалькі кілаграмаў шынкі і каля 100 кг (!!!) каўбасы па 60 зл (гэта можна было аформіць за паўгадзіны, а людзі чакалі гадзіну). І скажаце — дрэннае забеспячэнне? Усё ёсць! А што не ўсім хапіла? — дык да каго прэтэнзія. Аднак не ў тым справа. Лепшае мяса і мясныя вырабы (якіх заўсёды не хапае) прадаўшчыца спачатку падзеліць паміж суседзяў і знаёмых, а рэшту прадае людзям. Усе аб гэтым гавораць. Бачыў я таксама сваімі вачыма. Магчыма таму так мала і дастаецца людзям у чарзе. А ці так можа быць? Людзі нервуюцца, пішуць скаргі. Нічога не памагае. І аб балагане добра ведае праўленне ГС-у ў Кляшчэлях. Толькі маўчыць — быццам вады ў рот набраўшы. Цікава, як доўга будзе маўчаць. Крытыка не памагае.

Але крытычныя заўвагі не даходзяць не толькі да гандлёўцаў. Датычыцца гэта ж самае акруговай малочнай спулдзельні ў Гайнаўцы і работнікаў аддзела камунікацыі ў Бельску Падляшскім.

Праўленне ПЗГС у Гайнаўцы паведаміла, што малочныя прадукты будуць прывозіць у Чаромху ў раннія гадзіны. Аднак у сапраўднасці нічога не змянілася. Прайшло некалькі месяцаў, а чаромхаўскія жанчыны, як стаялі па некалькі гадзін за малаком, так і дагэтуль стаяць. Няўжо гайнаўская малачарня будзе карміць сваіх кліентаў абяцанкамі замест малаком?

Яшчэ лепш уладзіўся аддзел камунікацыі ў Бельску Падляшскім. У адказ на крытыку напісаў: „...у адказ на прэсавую інфармацыю „Мост-пастка“, якая датычыцца маста на рацэ Бялай, паведамляем, што размытую мастовую наладзілі яшчэ ў месяцы ліпені...“

Ці не памыліўся тут кіраўнік Анатоль Навіцкі? А калі ён сам дакладна не ведае, дык няхай папытае ў бельскай міліцыі, якая стаяла 2 жніўня ля размытага маста. А я падкажу, што ён быў рамантаваны 14–15 жніўня, калі аўтамабілем-самазвалам трэба было вазіць жвір праз Дубяжын. А мо тав. Навіцкі адказаў абыякава рэдакцыі, думаючы, што і так пройдзе. Памыляецца, калі так думае. Людзі чытаюць „Ніву“, і трэба лічыцца з грамадскай рэпутацыяй і не пускаць слова на вецер. І яшчэ дабаўлю: калі вінаваты, дык няхай не saроміцца прызнацца. Толькі тады будзем бачыць, што крытыка выхоўвае чалавека.

Мацейка

НА МАГІЛАХ САВЕЦКІХ САЛДАТ

Вельмі прыгожа выглядае могільнік савецкіх салдат у Гайнаўцы. Раскінуты сярод высокіх сосен на скраю пушчы. Ён заўсёды ціхі і чыста прыбраны. А на свята памершых і на гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі яго пакрылі вянкі і кветкі. Чырвоныя і белыя кветкі і зялёная яліна вянкоў упрыгожылі супольныя магілы тых, што загінулі за вызваленне Гайнаўскай зямлі.

Гайнаўскія могілкі знаходзяцца пад клапатлівым доглядам школьнай моладзі.

(вл)

Фота **Я. Чэрнякевіч**

ЛУЖЫНЫ НА ВУЛІЦАХ У ЧЫЖАХ

Некалькі год таму назад у Чыжах быў перабудаваны і пашыраны стары брук. У самым цэнтры вёскі ўзгорак раскапалі на адзін метр глыбіні і вывезлі адтуль зямлю. У іншых месцах брук быў падняты. Там, дзе брук быў падняты, то і равы выкапалі па абодвух баках вуліцы. А ў самым цэнтры вёскі, дзе брук апусцілі ніжэй, равоў няма, праложаны толькі ходнікі і хапае даволі месца, каб выкапаць равы. Вуліца выглядае тут, як роў, а калі пройдзе дождж, то ўся вада сплывае сюды з гаспадарскіх сяліб і далей не мае аніякага адплыву, так стаіць каля кравэнжнікаў, пакуль не высахне. Праз вёску штодзень праязджае шмат розных машын, з-пад колаў іх без перапынку, як фантан, б'е гразная вада, абліваючы пешаходаў.

С.

Аляксандр Хомчык

Аляксандр Хомчык з Новага Вострава (Сакольскі павет) не залічаецца да вялікіх гаспадароў у гміне Шудзялава, але яго гаспадарнасць можа служыць прыкладам іншым. Ён гаспадарыць на 9 гектарах падлеснай зямлі, але падсявае вялікую даўку мінеральнага ўгнаення (больш 200 кілаграмаў чыстага складніка) і таму атрымлівае каля 25 цэнтнераў збожжа з гектара. Многа цяпер сее ячменю. Замілаваны таксама ў гадоўлі быдла, хаця з-за недахопу пасбішча быдла многа гадаваць не можа. Гадуе толькі 5 штук, але яго каровы добра дагледжаны, а калі прадае цялят, то яны ідуць у клас экстра. Ён сее таксама многа сырадэлі ў жыта.

У Новым Востраве ёсць болей 60 гектараў супольнага пасбішча, але адна бяда, што на гэтым пасбішчы купіны і вада. В[illegible] выган купісты і праз выган працякаюць тры зройкі, дык, калі толькі пойдуць дажджы, то зройкі разліваюцца і па выгане ідзе вада.

Т. К.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА КРАМУ Ў ВАЛІЛАХ

Адказвае: „Powiatowy Związek Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Białymstoku.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Czy nie można lepiej” — zamieszczoną w gazecie „Niwa” Nr 40 z dnia 26.X.74 r. Powiatowy Związek Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Białymstoku wyjaśnia:

— W chwili obecnej Gminna Spółdzielnia w Gródku, do której należy punkt sprzedaży pomocniczej w Waliłach dostarcza chleb co drugi dzień.

Ponieważ własna piekarnia w Gródku zaspakaja potrzeby w zaledwie 30% zachodzi konieczność dowozu pieczywa z Bielska Podlaskiego, Narwi i Białegostoku. W tych warunkach nie zawsze GS otrzymuje pieczywo dobre (bułki) i stąd występują braki w sieci detalicznej.

Zaopatrzenie w pieczywo mieszkańców gminy Gródek ulegnie radykalnej poprawie z chwilą wybudowania nowej piekarni, budowa której rozpocznie się w roku 1975.

— Przydziały masy mięsno-tłuszczowej są niewystarczające w stosunku do wzrastających potrzeb ludności i dlatego występują braki wędlin i wyrobów wędliniarskich.

W dniu 22.X.1974 r. przedstawiciel naszego Związku ustalił z Zarządem GS dostawę wędlin łącznie z pieczywem w piątek każdego tygodnia.

Ponieważ sprzedaż artykułów spożywczych odbywa się w świetlicy, zwiększenie asortymentu artykułów spożywczych jest niemożliwe.

Niezależnie jednak od powyższego związek nasz zobowiązał Zarząd GS w Gródku do otoczenia szczególną opieką istniejący punkt sprzedaży pomocniczej w PGR Waliły.

Zarząd PZGS
(Cz. Rojecki) (J. Kowalski)

NIWA 15-950 Skr. poczt. 149 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch” Indeks 36811.

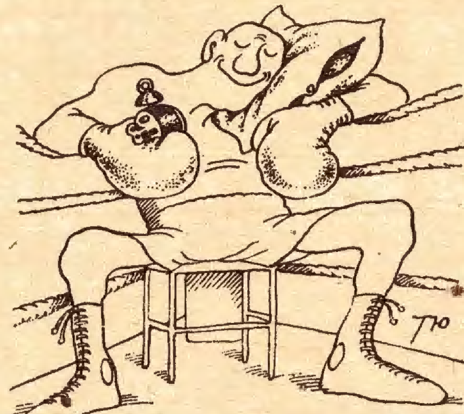
АНТОСЕВА МОВА

— Не, калегі,
так не пойдзе! —

Распякаў Антось на сходзе
Падначаленых сваіх.
— Трэба думаць за дваіх.
Ну, чаму у калектыве
Знікла ініцыятыва?
Я не чую прапаноў.
Паўтараю зноў і зноў...
„Гэта так, —
падумаў кожны. —
Кажа праўду.
Як жа можна?
Без яе і сапраўды
Ні туды і ні сюды“.
Пасля сходу,
як звычайна,
Працавалі людзі дбайна,
А праз тыдні два Хвядос
Прапанову сваю ўнёс:
— Зараз нормы ў нас —
гадзіны.
Каэфіцыент адзіны
Прапаную.
Вывеў сам.
Будзе ён дарэчы нам.
— Малайчына, — шэф наш кажа. —
Аддзел працы абавяжам.
Хай падлічыць, як і што.
Ўкаранім,
калі нішто.
Прапанову ўнесла Бэла
З гаспадарчага аддзела.
Тое-сёе даў Кузьма
І Мікіта і Фама.
Ўсе чакалі зацвярджэння.
Не было толькі рашэння:
Звычку меў такую шэф —
Прапанову класці ў сейф.
Зноў па ініцыятыве
Сумнавата ў калектыве.

Што ж Антось?
Узяў ён моду
Рыхтавацца зноў да сходу.

Язэп Мятла

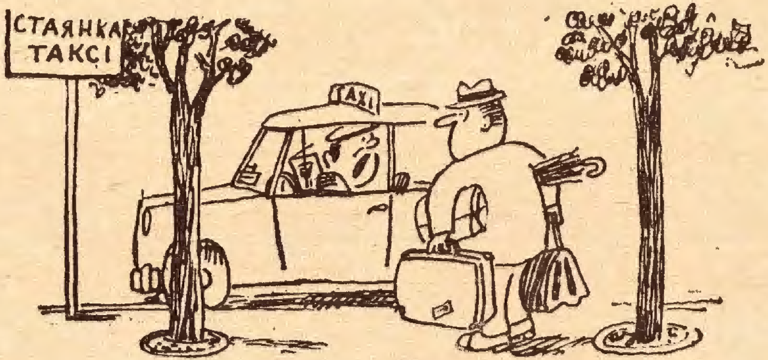
Чаго ў спорце не бывае!

ДАПАМОГ

Стары бацька просіць сына:
— Падай вады напіцца
— Вы паглядзіце спярша, тату, ці яна ў вядры ёсць, — адказаў той.

НІЎКА

— Ты думаеш, я паеду, калі праз тры старонкі зловяць забойцу?!

ЗАПЯРЭЧЫЎ

— Гэта ты ў школе навучыўся курыць? — пытае бацька ў Вовы.
— Не! — запярэчыў той.
— На школьным двары.

СПОСАБ

У хаце генеральнае прыбіранне. Усё ўверх дном. Жонка гаворыць мужу:
— Пайдзі на вуліцу і пазвані мне з аўтамата, а то я не магу знайсці наш тэлефон!

СОРАМ

Маці гаворыць сваёй дачцы:
— Маня, табе павінна быць сорамна. Усе твае сяброўкі ўжо развяліся, а ты яшчэ не выйшла замуж!

ЗРАЗУМЕЎ

Неяк жонка сабралася паехаць у госці. Прачнуўся я, а яна ўжо з чамаданамі ля дзвярэй стаіць.
— Ты ж, Вася, — кажа, — галодны не сядзі. Там, на другой паліцы, зверху, у трэцім слоіку злева, вермішэль стаіць. У халадзільніку ў самым нізе масла вазьмі, у шуфлядцы пад пакетам з мукой перац ляжыць, а ў ваннай за скрыначкай з мылам, што пад пральнай машынай, **бульба**. У шафе за аптэчкай тры пакецікі стаць, дык у сярэднім соль будзе, а пад сталом на кухні ў чацвёртым століку злева ў другім радзе ад сцяны гуркі стаяць. Ты ж тут глядзі, галодны не сядзі. Зразумеў?
— Зразумеў, — адказваю.
— Шчасліва даехаць!

МІНІВЕРШЫ

ЗВЫЧКА ХАБАРНІКА

Ён з гэтай самае пароды,
Што бачыць ва ўсім
выгоду.
І за нязначную паслугу
Бярэ з усіх і нават з друга.

Ул. Правасуд

З жыцця мастакоў.

СУЦЕШЫЎ

— Не шанцуе мне: усяго на адну лічбу не сышоўся нумар латарэйнага білета!
— Знайшоў чаго хвалявацца! У мяне на сорак не сышоўся — і то не бядую.

НЕНАРМАЛЬНЫ

Пацыент просіць псіхіятра:
— Праверце, калі ласка, маё здароўе, а то кажуць, што я ненармальны.
— Якія падставы так сцвярджаць?
— Не п'ю гарэлкі і не куру.

ШТО ТРЭБА?

— У цябе цудоўная дача! А якая машына! Цяпер табе, напэўна, нічога не трэба!
— Трэба...
— Што?
— Алібі...

...Апошні тост быў за тое, каб не быць п'янымі.

...Ён казаў: праца ўпрыгожвае чалавека, асабліва ў цырульні.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Панятоўскай і Крыстыны Вішанка з Бельска змяшчаем песню з рэпертуару калектыва „2+1“.

NA LUZIE

słowa: Wojciech Młynarski
muzyka: Janusz Kruk

To, co się da
podziel na dwa
bez namysłu dziel
uciechy dnia
do pieca drwa
życia czerń i biel
jeśli ci los
nabije trzos
nie chowaj go w sienniku
tylko
podziel — podziel
podziel — podziel
go na dwa
bis
To co się śni
pomnóż przez trzy
bez namysłu mnóż
a gdy kto chce
powstrzymać cię
ramionami wzrusz
na chmurę ruń
pod niebo fruń
nie śmiej się ze swych marzeń
tylko
pomnóż — pomnóż
pomnóż — pomnóż
je przez trzy
bis
A gdy zbrzydnie ci szalenie
to dzielenie i mnożenie
bo i tak może być
idź bez butów do opery
albo walca suń na cztery,
wyduś sok z fortuny-sknery
zacznij na luzie żyć
po czym znów
To co się da
podziel na dwa... etc.

Строгі рэжым.

КАЛІ Б Я БЫЎ СУМЛЕННЫМ...

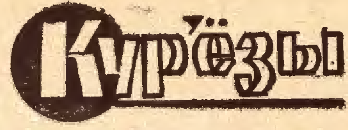
Калі б я быў сумленным чалавекам, я б сказаў дзяўчыне, якая стаяла перада мной, сціпла апусціўшы вочы:
— Дарэмна вы пагаджаецеся... Нягледзячы на тое, што за апошні час бытавая тэхніка зрабіла гіганцкія крокі, нягледзячы на ўсялякія пыласосы і палацёры, міксеры, пральныя машыны, газавыя пліты і іншыя прыстасаванні, хатняй працы па-ранейшаму нямала застаецца для гаспадыні.
І на ганаровыя граматы тут разлічваць не прыходзіцца.
Вам прыйдзецца цыраваць шкарпэткі, мыць і праваць бялізну, варыць і смажыць, трэсці і месці, шараваць, скрэбсці і паліраваць.
А калі збяруцца ды пабудуць госці, вам трэба будзе гатаваць і падаваць процьму ежы, а потым выкалупваць акуркі са шчылін і мыць гару пасуды.
Купляць прадукты і здаваць пустыя бутэлькі давядзецца таксама вам.
На чыю-небудзь дапамогу не разлічвайце, бо мая маці вельмі хворы і стары чалавек, а я сам па горла заняты сваёй працай, у мяне на руках дысертацыя, я грамадскі аўтаінспектар і, апрача таго, рыбак... Да таго ж я не збіраюся дапамагаць вам, нават калі будзе ў мяне час, бо не люблю жаночую работу, лічу яе ганебнай.
Усё гэта я сказаў бы, калі б быў сумленным чалавекам...
Замест гэтага я сказаў маладой і прыгожай дзяўчыне, якая ўсё стаяла перада мной, сціпла спусціўшы вочы:
— Любая, я кахаю вас... Будзьце маёй жонкай!

М. Ракаў

З савецкага гумару

— Бабы самі прыдумалі, каб спіну не гнуць.

ПАСПРАБУЙЦЕ ПРЫПАРКАВАЦЦА...

Што або хто больш за ўсё выводзіць з раўнавагі англійскага шафёра? Бескла-потныя пешаходы, якія флегматычна перасякаюць, дзе давядзецца, скорасны аўтабан?.. Свой брат, шафёр, які кіруе машынай наперакор усім правілам дарожнага руху? Педант-рэгуліроўшчык? Ні тое, ні другое і ні трэцяе. У Англіі было праведзена спецыяльнае даследаванне для высвятлення ступені нервовага ўзбуджэння вадзіцеляў у залежнасці ад розных умоў язды. Спецыяльныя прыборы дакладна засведчылі: нішто так не „прыводзіць у шаленства“ англійскіх аўтамабілістаў, як... пошукі свабоднага месца для прыпаркоўкі.

КЛУБ ЗАБЫЎЛІВЫХ МУЖЧЫН

Ён аблягчае жыццё тым багатым, але, на жаль, рассеяным парыжанам, якія вечна блытаюць дзень нараджэння сваёй жонкі, гадавіну вяселля і іншыя ўрачыстыя для сям'і даты. Клуб мае вялікае дасье, дзе ёсць усе неабходныя даныя наконт гэтага. Разам з напамінкам жадаючыя могуць атрымаць параду, які падарунак выбраць, паколькі ўсе папярэдныя падарункі таксама ўлічаны ў дасье.

„ЗАКАВАЛІ“ Ў РУКАВІЦЫ

Амаль дваццаць гадоў знаходжання за кратамі не змянілі прывычак амерыканца Дж. Уэла. Кожны раз, выходзячы на свабоду, гэты кішэнны злодзей, які лічыцца ў сваіх колах віртуозам, браўся за старое. І ўсё ж знайшоўся суд, які падабраў процідзеянне: ён вынес спецыяльнае рашэнне, згодна з якім Уэл мае права з'яўляцца ў грамадскіх месцах толькі... ў тоўстых рукавіцах.

...Іншаму госцю каб дагадзіць, і селядзец змазваюць мёдам.